

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Casopisno podjetje Slovenski poročevalec - Direktor Rudi Janjuga, glavni in odgovorni urednik Stjepan Vozniak, Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 1, telefon 3-522 do 3-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1-11, telefon 3-522 do 3-526 - Oglasni oddelak: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-461, za zunanje 21-832 - Poštni predal št. 28 - Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana številka 090-701-367 - Vrednost naročnina 230 din

IV 72750

PO PETNAJSTIH LETIH

Pisali smo tisoč devetdeset trinašdeseto leto. V razpletu druge svetovne vojne je bilo to leto bistvenega obrata na bojiščih. Pa tudi notraj antifašistične koalicije in osvobodilne osi so se odnosi spreminjali. Okupiranim narodom je tedaj njegovo dogajanje vplivalo nove nade. Njihovi upi so postajali realnejši. Tisti pa, ki smo dejavno ustvarjali tedanje in bodoče zgodovinske oblike in pot, smo tudi že spravljeni do zorele prirediteljskega dela. Slovenci najprej na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi pa dva meseca pozneje na II. zasedanju Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije v Jajcu.

se, v tem primeru tudi iz izkušaj drugih, neštetokrat prepričali, kako so morali raditi zdaj to, pa zopet drugo ocano in odločitve, ali pa brisati zvečer z magnetofonskega traku tone, ki so se zjutraj močno odmevali. Morda bo povedan del bistvenega, če se zapiše troje čimprej, ki so bili tako v preteklosti, kot so ostali danes, odločilni za premočnost našega nedavnega obdobja, s tem pa seveda tudi sedanjosti. Moč in uspehi osvobodilnega obdobja so bili brez dvoma v tem, ker je ta boj povezoval in izražal težnje in koristi njegovih nosilcev. Nosilec našega osvobodilnega boja pa je bilo ljudstvo samo, ne pa kakršnakoli sila izven njega. Nasprotno. Vse druge sile so se postavile proti njemu.

Zbor odposlancev slovenskega naroda je zasedal pred petnajstimi leti od 1. do 3. X. Udeležilo se ga je 572 odposlancev. Izvoljeni so bili na volitvah, katere je bil razpisal Izvršni odbor Osvobodilne fronte tri dni po porazu Italije. Bilo je prvič v zgodovini našega naroda, da so se zbrali njegovi resnični predstavniki. In to iz vseh predelov, od Koroske, Primorske in Benečije. Zato ni čudno, da sta bila med najzahtevnejši odločitvami Zbora prav sklepa o predstavništvu in vodstvu slovenskega naroda osvobodilnega boja in organih ljudske oblasti ter o vključitvi slovenskega naroda in njegovega celotnega ozemlja v federativno skupnost svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov. S proglašitvijo Plenuma Osvobodilne fronte za Slovenski narodnoosvobodilni odbor, ki se je na I. zasedanju v Celovcu preimenoval v Slovenski narodnoosvobodilni svet, smo dobili Slovenci svoj prvi parlament. V Kočevju je voljeni parlament je na sedmi II. zasedanju v Ljubljani že izglasoval zakon o ustavodajni skupščini in zakon o volitvah ljudskih poslancev v ustavodajno skupščino. S temi sklepi je dokončal svoje delo delo tiskanih načel: enotnost slovenskega ljudstva in njegova usodna povezanost z narodi Jugoslavije.

Moč in uspehi osvobodilnega obdobja so bili brez dvoma v tem, ker je ta boj povezoval in izražal težnje in koristi njegovih nosilcev. Nosilec našega osvobodilnega boja pa je bilo ljudstvo samo, ne pa kakršnakoli sila izven njega. Nasprotno. Vse druge sile so se postavile proti njemu. In dalje. Iz teh revolucionarnih sil je raslo njihovo vodstvo, od čigar sposobnosti je bilo odvisno usmerjanje, tupoost, uresničljivost teženj in koristi ljudstva samega. V preteklosti, kot je to prav tako danes, je bilo treba iskati in se odločiti za pot, po kateri bo mogoče prihajati na njenih posameznih odsekih učinkovito do cilja. Izkušnje preteklosti, med njimi tudi Zbor odposlancev slovenskega naroda, potrjujejo, da je naše politično vodstvo nahajalo vsakokratno pogojno odgovornostjo odločitve, ki so odražale posledne in neposredne koristi in stremjenja nosilcev osvobodilnega boja samega. Te odločitve pa so morale biti izvirne, če so hotele biti pravilne. Vsako prepisovanje, presajanje katerekoli flore v bistveno drugače klimatske prilike, ne bi seveda prineslo ničesar drugega kakor pozem, a zato toliko bolj škodljivo, kot da se bi jo razcvetelo.

Nedvomno bi zmanjkali vloga in pomembnosti kočevskega Zbora, če bi ga omejevali le na njegovo, čeprav za našo preteklost in bodočnost življenjsko odločilne sklepe. Zbor odposlancev slovenskega naroda ni samo zgodovinski dogodek. Bil je in ostaja - tako kakor druge slične manifestacije osvobodilnega obdobja - mnogo več: del živga zaklada, političnih, revolucionarnih in tvornih izkušaj našega naroda. Zadržati se samo pri eni izmed njih.

Ko po petnajstih letih prelistujemo dokumente Zbora odposlancev slovenskega naroda, se iz njih luči dvoje delo tiskanih načel: enotnost slovenskega ljudstva in njegova usodna povezanost z narodi Jugoslavije. Morda se to besede danes čujejo s prizvočkom prozaičnosti pesal. Prozaičnih zaradi tega, ker so v naši zavesti še tako močno vsidrane. Vendar pa jih je veljalo ponovno zapisati. Zlasti zato, ker je življenjska sočnost teh vrednot imela ustvarjalno sposobnost, ki je bila odločilna pri uresničitvi sklepov danes jubilejnega zasedanja v Kočevju.

Čas za odločen odpor

Protestno zborovanje v Celovcu proti ukinitvi dvojezičnega šolstva - Slovenci se borijo zgolj za svoje pravice v okviru ustave

CELOVCO, 1. okt. V celovškem Delavskem domu se je pred nekaj urami zbralo nad 800 koroskih Slovencev, da bi protestirali proti odloku koroskega deželnega glavarja od 22. septembra, s katerim je ukinit dvojezično šolstvo. Menda še ni bilo zborovanja, ki bi bilo deželno tolikšne pozornosti med koroskimi Slovenci, kar je pokazala tudi udeležba: kljub temu, da je bil delavnik, je bila dvorana, v kateri naj bi bilo prvotno zborovanje, premajhna.

Zborovanje, na katerem so govorniki poudarili, da uredba začasne deželne vlade o dvojezičnem šolstvu na Koroskem iz leta 1946 pomeni pravilno razumevanje avstrijske ustave, se je zavleklo dolgo v noč. Prof. dr. Joško Tišler, dipl. ekonom, Janko Urank in dr. Franci Zwitter, zastopnik obeh slovenskih organizacij na Koroskem, pa tudi številni govorniki, ki so jim sledili, so poudarjali, da se Slovenci borijo zgolj za svoje pravice v okviru ustave in da jim ne morejo pritičati vzdevka "izdajalci" tisti, ki jim je politično delovanje v drugi avstrijski republiki omogočilo samo neverjetno popustljivost oblasti. Gre za bivše naciste, ki danes štrajajo po vaseh in protizakonito pobirajo odličnine. Eden od govornikov, kmet iz Brnce, je upravičeno dejal, da tistim, ki so leta 1938 pljuvali na avstrijsko zastavo, ni mogoče priznati, da so avstrijski patrioti.

Ceprav koroska socialistična stranka vsaj javno ne izražaj skrajnih stališ - češ da bi morala biti slovensčina sicer res fakultativni predmet, da pa dvojezičnost obmejnege ozemlja ni nevarnost za deželno, - vendarle deželna vlada, ki jo SPO obvlada, dovoljuje ali vsaj močje prenaša, da se s pobiranjem odjavne ukvarjajo tudi krovniki in carniki in kljub svojem socialističnemu nazivu nima za potrebno, da bi vsaj z besedami oziroma oblike gospodarskega pritiska, ki jih v tej šolski kampanji uporabljajo velikom-

ski gospodarstveniki proti socialno šibkim slovenskim kmetom. Protestno zborovanje v Celovcu, ki so se ga udeležili tudi švicarski, italijanski, jugoslovanski in avstrijski novinarji, je pokazalo, da se koroski Slovenci zavedajo, da je potreben odločen odpor proti sovinitičnim nameram.

Delegacija koroskih Slovencev pri Wedenigu

Dunaj, 1. oktobra (Tanjug). - Delegacija koroskih Slovencev je obiskala danes predsednika pokrajinske vlade za Korosko - Wedeniga v Celovcu in mu izročila resolucijo, ki so jo včeraj enoglasno sprejeli na protestnem zborovanju koroskih Slovencev. V resoluciji zahtevajo preklic nedavnega Wedenigovega razpisa o likvidaciji dvojezičnih osnovnih šol in zahtevajo takojšnje uresničenje odredb sedmega člena državne pogodbe. Predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franz Zwitter in predsednik narodnega sveta koroskih Slovencev dr. Joško Tišler kot tudi člani delegacije so Wedenigu tudi ustno sporočili zahtevo slovenskega prebivalstva, da se naprej ostanje dvojezične šole.

MARSAL TITO JE GOVORIL GOJENCEM VOJNE AKADEMIE IN NOVOIMENOVANIM OFICIRJEM

Enotnost in vera vase

najboljše orožje tudi v primeru atomske vojne

Beograd, 1. okt. (Tanjug) Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je jmel dopoldne v Vojaški akademiji JLA v Beogradu na slavnosti ob dokončanju šolanja in preveđbi učenec XI. razreda Vojaške akademije v oficirski čin naslednji govor:

Tovariši oficirji! Vam, ki ste z današnjim dnevom dokončali to Vojaško akademijo, najtopleje čestitam k uspehom! Sedaj vstopate v našo Ljudsko armado kot novi oficirji, kot sta, rešine, ki naj dostojno nosijo zastavo naše narodnoosvobodilne vojske in zastavljajo vse svoje moči in sposobnosti, da bi postala naša Ljudska armada čim sposobnejša za izpolnjevanje svoje naloge braniti in ohraniti našo socialistično državo. Prepričan sem, da ste tu, v tej Vojaški akademiji, pridobili

zadostno teoretično in praktično znanje, ki vam je potrebno, da uspešno vodite enote, v katerih boste. Vaša izobrazba seveda temelji še vedno bolj na izkušnjah iz preteklih vojn, ki so se vodile s klasično oborožitvijo. Tudi danes ima naša armada samo klasično oborožitev, čeprav je bolj izpopolnjena. Toda mislim, da imate v kot mladi oficirji vendarle polno možnost, in da ste sposobni še nadalje se izpopoljevati in proučevati najnovejša sodobna tehnična sredstva in načine, kako se lahko kaka država

listične države. Kljub temu, da se danes vztrajno borimo za ohranitev miru in preprečitev uporabe atomske oborožitve, da bi prišlo do razorožitve in da bi se ta najstrašnejša sodobna sredstva ne uporabljala za uničevanje ljudi, temveč da bi se uporabljala za boljše življenje ljudi na svetu, mislim, da moramo vendarle biti pripravljeni in da se moramo pripravljati za

(Nadaljevanje na 2. strani)

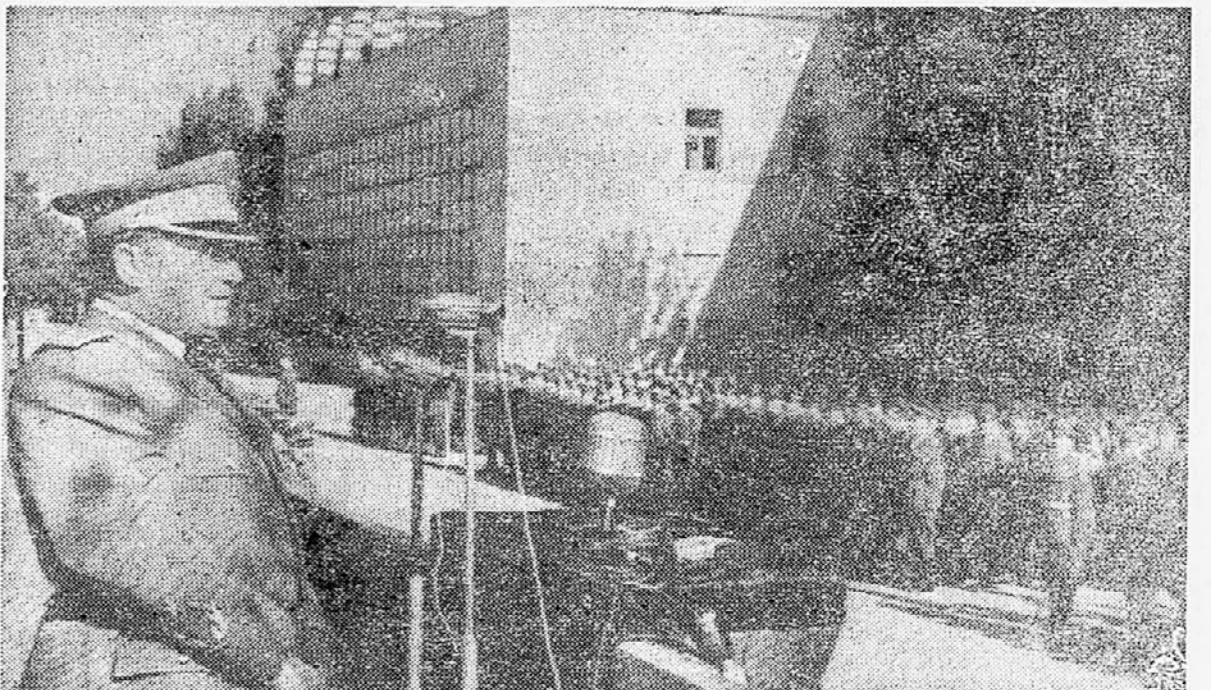
Izročitev odlikovanja dr. Jožetu Vilfanu

BEograd, 1. okt. (Tanjug) Predsednik republike Tito je sprejel danes podpredsednika izvršnega sveta Slovenije dr. Jožeta Vilfana in mu izročil red Jugoslovanske zastave I. stopnje s katerim ga je odlikoval za zasluge pri razvijanju in krepitvi miroljubnega sedelovanja in prijateljskih odnosajev med FLRJ in drugimi državami.

Po sprejemu je predsednik Tito s soprogom pridržal dr. Vilfana in njegovo soprogo na obedu.

Trgovinski sporazumi

BEograd, 1. okt. - Kot se je zvedelo, bo v naslednjih nekaj dnevih v Bagdadu podpisan prvi trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Irakom.

Prihod v Zagreb

ZAGREB, 1. oktobra. Predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen, ki je na osemindnevem obisku v Jugoslaviji, je prispel nocoj s posebnim vlakom iz Ljubljane v Zagreb. Na železniški postaji so ga pričakovali predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić s soprogo, predsednik izvršnega sveta LRH Jakov Blažević, člana izvršnega sveta Zvonko Brkić in Jure Ivezić ter drugi.

Po prisrčnem pozdravu z osebnostmi, ki so ga pričakale, se je norveški premier odpravil v dvor na Markovem trgu, kjer bo prebival v času svojega bivanja v Zagrebu.

Premier Gerhardsen je nocoj prisostvoval v gledališču predstavi baleta »Vrag na vasi«.

Jutri opoldne bo norveški premier obiskal tovarno orodnih strojev »Prvomajska« in tovarno zdravil »Pliva«. Opoldne bo priredil predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić svečano kosilo na čast norveških gostov.

Kot predvidevajo, bo jutri popoldne predsednik norveške vlade Gerhardsen nadaljeval politične razgovore s podpredsednikom zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in z drugimi jugoslovanskimi voditelji. Jugoslovansko-norveški razgovori so se začeli v Beogradu 26. septembra, dan kasneje je bil norveški premier sprejet pri predsedniku republike Josipu Brozu Titu. V nadaljevanju jugoslovansko-norveških razgovorov tega dne je sodeloval tudi predsednik

Tito. Pričakujejo, da bo jutri po zaključku razgovorov objavljen skupni komunique o obisku norveškega premiera Gerhardsena v Jugoslaviji.

Predsednik norveške vlade bo zapustil Jugoslavijo v petek in odšel na Dunaj na uradni obisk v Avstrijo.

»Želim vso srečo in napredek«

Norveški premier s spremstvom je včeraj obiskal Slovenijo - Obisk v Postojnski jami - Intimno kosilo v predsedstvu Izvršnega sveta

LJUBLJANA, 1. oktobra. »Vroče si želimo, da bi se kdaj prišli v našo republiko. Vso srečo in napredek jugoslovanskim narodom in še posebej ljudski republiki Sloveniji, ki se je res visoko razvila«, je rekel danes ob slovesu na ljubljanski železniški postaji norveški premier Einar Gerhardsen. Od državnika in njegovega spremstva so se poslovili predsednik izvršnega sveta Tone Boie, generalni podpolkovnik Djoko Jovančić in predsednik Okrajnega ljudskega odbora dr. Marjan Dermastia. Modri vlak je odpeljal s postaje ob pol štiri popoldne.

Premier Gerhardsen je prispel v Slovenijo davi ob pol desetih po obisku v Dalmaciji in Hrvatskem Primorju. V Splitu, kjer si je ogledal na jahto »Jadranka«, s katero je odplul do Reke, kjer so mu danes zjutraj ob osmih priredili slovesen sprejem zastopniki okraja, občine in družbenih organizacij.

zanimanjem obšli Postojnsko jama in skušali kljub dokajšnji naglici, ki jo je zahteval obsežen program kratkega obiska v Sloveniji, ujeti čim več podrobnosti. Opoldne je g. Gerhardsen s soprogo in spremstvom pozdravil v vili »Podrožnik« predsednik Kraigher.

Premier Gerhardsen je prispel v Slovenijo davi ob pol desetih po obisku v Dalmaciji in Hrvatskem Primorju. V Splitu, kjer si je ogledal na jahto »Jadranka«, s katero je odplul do Reke, kjer so mu danes zjutraj ob osmih priredili slovesen sprejem zastopniki okraja, občine in družbenih organizacij.

Na poti v Ljubljano se je kolona avtomobilov ustavila v Postojni. V imenu izvršnega sveta LRS mu je izrekel dobrodošlico član izvršnega sveta Tone Boie. Za predsednikom okraja Albinom Dujcem in predsednikom postojnske občine Jožetom Bašo so pionirji pozdravili goste s kratko dobrodošlico in cvetjem.

Gostitelj je popeljal predsednika Gerhardsena v Ljubljano najprej v Moderno galerijo, kjer je ravnatelj Zoran Kržišnik razkazal poleg stalne zbirke zlasti novo razstavo avtoportreta na Slovenskem. Zatem so si skupno z gospo Gerhardsenovo, ki se je med tem časom ustavila tudi v trgovini »Dom« in nakupila nekaj spominkov, ogledali še Narodno galerijo. Tu jih je pozdravil ravnatelj dr. Karel Dobida. Norveški gostje so se v obeh galerijah vidno zanimali za slovensko umetnost, pri čemer so jim bili zlasti všeč impresionisti, pritegnile pa so jih tudi stvaritve s socialno tematiko.

Na kratkem obisku na Ljubljanskem gradu, kjer se je predsednik Gerhardsen zanimal za razvoj mesta Ljubljane, je predsednik Boris Kraigher s soprogo pridržal na čast predsednika in njegovi soprogi intimno kosilo v predsedstvu izvršnega sveta. Kosila so se udeležili poleg norveških gostov in jugoslovanskega spremstva tudi številni politični predstavniki in javni delavci Slovenije. Prijetno presenečenje je pripravil Slovenski oktet v narodnih nošah, ki je ob toplim odobranju Norvežanov zapel nekaj slovenskih in jugoslovanskih pesmi.

Po kratkem obisku na Ljubljanskem gradu, kjer se je predsednik Gerhardsen zanimal za razvoj mesta Ljubljane, je predsednik Boris Kraigher s soprogo pridržal na čast predsednika in njegovi soprogi intimno kosilo v predsedstvu izvršnega sveta. Kosila so se udeležili poleg norveških gostov in jugoslovanskega spremstva tudi številni politični predstavniki in javni delavci Slovenije. Prijetno presenečenje je pripravil Slovenski oktet v narodnih nošah, ki je ob toplim odobranju Norvežanov zapel nekaj slovenskih in jugoslovanskih pesmi.

»Pri ogledu Postojnske jame, sem dobil občutek, da je to res edinstveno krajčevje in svetovno čudo. Dobili smo tudi vtis o visoki stopnji vaše kulture, ko smo obiskali vaše galerije, in ko smo se povzpeli na ljubljanski Grad, smo imeli vzpodbuden pogled na vaše mesto. A posevem nas je v to uverila pesem, ki smo jo pravkar slišali. To so bile narodne pesmi, a hkrati visoka umetnost.« Predsednik Gerhardsen je zaključil z besedami: »Poleg vsega tega, kar je že bilo v Jugoslaviji in kar ste po vojni velikega ustvarili, se mi zdi, da je največje to, da lahko vidim, kako v Jugoslaviji žive - res ljudje.«

Sprejem v New Yorku

New York, 1. okt. (Tanjug) Stalni jugoslovanski delegat v Združenih narodih Dobričević Vidici je sinoči priredil sprejem na čast šefa jugoslovanske delegacije na 13. zasedanju Generalne skupščine, državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića. Na sprejemu so bili predsednik letošnjega zasedanja Generalne skupščine Charles Malik, šef indijske delegacije Krišna Menon, minister za zunanje zadeve ZSSR Andrej Gromiko, namestnik stalnega predstavnika ZDA v Združenih narodov James Wadsworth. Sprejemu so prisostvovali tudi mnogi zunanji ministri držav članic in vodje delegacij pri Združenih narodih.

Premier Gerhardsen (v sredi z roko v žepu) je v spremstvu predsednika Izvršnega sveta LRS Borisa Kraigherja po kratkem sprejemu v vili »Rožnik« obiskal Moderno galerijo

VREME
Stanje 1. oktobra: Frontalne mornje se zadržujejo nad alpskimi kraji in nad severno Italijo. Ob jugozahodnih vetrovih deževje v naše kraje, tople začne znoče, medtem ko je zapadno Evropo za je hladnejši zrak.
Napoved za četrtlet: Precej oblačno vreme, žarki in zlahka Sloveniji še nekaj padavin. Nočne temperature med 8 in 13. V Priročju 16. najvišje dnevne med 14 in 16, v Primorju do 22 stopinj C.

ZAČEL SE JE IX. KONGRES KIRURGOV JUGOSLAVIJE

Za človekovo zdravje in delovno sposobnost

LJUBLJANA, 1. okt. V dvorani Ljubljanskega festivala se je danes začel IX. kongres kirurgov Jugoslavije, na katerem sodeluje okrog 430 domačih strokovnjakov s področja kirurgije in ortopedije ter ugledni tuji strokovnjaki Sir James Learmonth iz Edinburgha, prof. R. Guy Pulvertaft iz Derbyja, prof. dr. Mare Iselin iz Pariza dr. Novički iz Poznanja in dr. Marzenek iz Varšave, ki biva trenutno v naši državi kot gost Akademije znanosti in umetnosti Jugoslavije.

Slovesne otvoritve kongresa so se udeležili tudi zastopnik pokrovitelja kongresa predsednika republike, sekretar zveznega sekretariata za zdravstvo dr. Herbert Kraus, predsednik Zveze zdravniških društev Jugoslavije dr. B. Zogovič, pred-

sednik OLO Ljubljana Jože Gorjanc ter številni predstavniki zdravstvenih ustanov, kulturnega in javnega življenja mesta Ljubljane.

Kongres je začel predsednik UO Združenja kirurgov Jugoslavije prof. dr. Božidar Lavrič. Najprej je pozdravil zastopnika predsednika republike dr. Herberta Krausa in se v imenu vseh kirurgov in osebnem imenu zahvalil za čast, ki jo je izkazal tovariš Tito s prevzemom pokroviteljstva nad kongresom. Po tem pozdravu je bila s kongresa poslana tovarišu Titu naslednja pozdravna brzojavka:

»Kirurgi Jugoslavije, zbrani na IX. kongresu v Ljubljani, Vas prisrčno in tovariško pozdravljamo. Zahvaljujemo se za čast, ki ste nam jo izkazali s tem, da ste prevzeli pokroviteljstvo nad kongresom in tako izrazili Vaše priznanje našemu delu. Obiljubljamo Vam, da bomo naše strokovno delo izpopolnili ter da bomo tako pomagali ne samo naši zdravstveni službi, temveč tudi razvoju naše socialistične skupnosti.

Pomagati našemu delovnemu človeku v bolezni in vrniti mu zdravje ter mu omogočiti čim prejšnji povratek na delovno mesto, je ena izmed naših nalog, ki jo bomo zavestno izpolnili. To Vam tovariš predsednik obiljubljamo.

Navydušimo Vas pozdravljamo in Vam želimo vso srečo in dolgo življenje.

Pred začetkom strokovnega dela kongresa, potem ko so prisotni s enomuntnim molkom počastili spomin vseh umrlih kirurgov, je prof. dr. Božidar Lavrič v uvodnem govoru poudaril osnovne značilnosti programa kongresa. Naglasil je, da je cilj kongresa prikazati našim kirurgom posamezne strokovne probleme, kar jim bo omogočilo pravilno orientacijo v konkretnih primerih. To bo hkrati tudi prikaz uspehov in neuspehov, splošnih stališč, navsez vse in opozoril, vse bo z upanjem, da bo tak način obravnavanja pobuda za nadaljnje proučevanje vseh problemov. Prof. dr. Lavrič je naglasil tudi pomen obeh glavnih tem, ki ju bodo na kongresu obravnavali, in sicer kirurgije čilija in kirurgije roke. Poudaril je, da nista ti dve slučajno na programu kongresa, temveč da je njihovo proučevanje naravna posledica današnje ravnane, v katerem sta ti dve panogi kirurgije. Glede kirurgije roke je dejal, da so do vojne operacije na rokah opravljali samo mladi zdravniki, ki jim nihče ni pojasnil važnosti in odgovornosti takega dela. Sele druga svetovna vojna je pokazala izredno važnost operacije na roki, ki je najplemenitejši in eksekutivni organ naše misli in volje in ki glede na povečanje industrije in atomske tehnike postaja vse bolj pomemben. V naši državi imamo s poškodovanji in gnojnimi procesi na rokah velike izgube. »Toda, ko boste slišali« je poudaril prof. dr. Lavrič »koliko materialnih sredstev zaradi tega izgubi skupnost, da ne govorimo o funkcionalni in estetski izgubi, vam bo postalo jasno, koliko škode prinaša nepravilno ravnanje s strojem in pomanjkljiv-

ni zaščita pri delu. Po končanem slovesnem delu je sledil strokovni del kongresa s prvo glavno temo: današnje stanje kirurgije čilija, o čemer je govoril prof. dr. Božidar Lavrič.

Za tem so si udeleženci kongresa ogledali razstavi, ki sta v prostorih Gospodarskega razstavišča, in sicer razstavo o razvoju in problemih kirurgije ter ortopedske klinike v Ljubljani ter razstavo kirurških instrumentov, aparatov, farmacevtskih proizvodov in medicinskih knjig.

Popoldne je kongres nadaljeval delo s koreferatom razprave o prvi glavni temi, pri čemer je razen domačih kirurgov sodeloval tudi Sir James Learmonth iz Anglije.

Del udeležencev kongresa kirurgov

Razširitev pravic občin v evidenci in kontroli cen

Izjava zveznega državnega sekretarja za blagovni promet dr. Marijana Breclja

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Zvezni državni sekretar za blagovni promet dr. Marijan Breclj je na današnji tiskovni konferenci v sekretariatu za informacije pri zveznem izvršnem svetu podrobneje pojasnil zadnje ukrepe zveznega izvršnega sveta za stabiliziranje trga in zboljšanje življenjskega standarda delavcev in uslužbencev. V svoji obrazložitvi se je dr. Marijan Breclj predvsem bavil z vskladitvijo cen.

Omenil je, da so bili letos že izvedeni ukrepi za stabiliziranje trga, kakor so dogovarjanje s proizvajalnimi organizacijami o dobavljanju določenih kmetijskih pridelkov, dogovarjanje o najvišjih odkupnih cenah za kmetijske pridelke, odločba o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov itd. Sedaj se odločba o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov je dejal dr. Marijan Breclj, izpopolnjuje na ta način, da lahko državni sekretariat za blagovni promet prepove industrijskim in trgovskim podjetjem na veliko podražitev cen posameznih predmetov. Razen tega se daje občinski ljudski odbor in republiškim sekretariatom za blagovni promet pravice, da lahko določijo najvišje cene na drobno za posamezne proizvode in usluge, ki so posebnega pomena za oskrbovanje državljanov, ali pa določijo način za formiranje teh cen. S tem se povečuje pravice občinskih ljudskih odborov.

šele po sprejemu novega družbenega plana, ko bodo sprejeti vsi instrumenti za novo gospodarsko leto, ljudski odbori povisaj davke in takse.

Tretji ukrep za stabiliziranje trga je predpisan o izpopolnitvi sejanja uredbe o cenah komunalnih proizvodov in uslug, po katerem do sprejema zveznega družbenega plana za leto 1959, okrajni in občinski ljudski odbori ne smejo povečati tarife in cen teh proizvodov in uslug. To pomeni, da se ne smejo povečati cene za vse komunalne usluge (voda, kanalizacija, snaga itd.), kakor tudi ne zakupnine in najemnine za poslovne in stanovanjske prostore.

Dr. Marijan Breclj je zatem navedel nove maloprodajne cene sladkornja. Sladkor v kristalu se bo prodajal po 170 din za kilogram, v kockah po 185, medtem ko se bo cena sladkornja v prahu kakor že doslej prosto formalala. Proizvodnim organizacijam, ki jim je sladkor potreben za predelavo sadija, je določena cena 100 din za kilogram. Na ta način bo država

Govor maršala Tita

(Nadaljevanje s 1. strani)

obrambo tudi v primeru, če bi sovražnik uporabil take vrste orožja. Sedaj bi vam ne mogel obrazložiti vojaške znanosti v tem oziru, ker doslej nimamo praktičnih izkušenj iz atomskega bojevanja, toda že glede na to, kar je doslej znano v svetu, kar je že široko znano, je mogoče reči, da je tudi za to strašno orožje zdravilo, da se namreč možnosti, da se napadena država upre napadalcu.

Tudi v našem nadaljnjem izpopolnjevanju vam bo mnogo koristilo, če boste še nadalje temeljito proučevali našo narodnoosvobodilno borbo. Ako bo namreč prišlo do atomske vojne, bo edina rešitev v taki vojni, da ljudstvo ne izgubi vere v svoje sposobnosti, temveč, da je enotno in monolitno in da bo vsak vojak sposoben znati se sam na vsakem mestu. Takšna morebitna vojna ne bi bila frontalna, temveč bi zajela vso državo, toda atomska bomba sama ne more uničiti nobene cele države. Ako bi danes ali jutri prišlo do atomske vojne, ki atomske bombe padale na velika mesta in industrijska središča, naša obramba pa bi bili naši gozdovi, naši hribi in prostranstva. Zato, če bo danes ali jutri potrebno, verjamem pa, da do tega ne bo prišlo, morate biti tudi vi sposobni izkoristiti vse možnosti obrambe, ki nam jih tudi v taki vojni ljudi naša država s svojim geografskim položajem in

Živelj naši novi tovariši oficirji!

Snemanje filma »Kraljica puščave«

ZAGREB, 1. okt. V okolici Zagreba in samem Zagrebu so začeli snemati film »Kraljica puščave« v kooperaciji italijanskih, francoskih in jugoslovanskih podjetij. Glavno vlogo igra znana filmska igralka Anita Ekberg.

M. B.

PRODAJNE CENE ZA POSAMEZNE VRSTE CIGARET, CIGAR IN TOBAKA

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Na podlagi sklepa zveznega izvršnega sveta o povečanju prodajnih cen tobaka in cigare, je državni sekretar za blagovni promet z odredbo določil maloprodajne cene za cigarete, cigare, tobak in njuhane.

Po tej odredbi se bodo cigarete tipa »Dina«, »Internacional«, »Letnje igre Dubrovnik«, »Minjoni«, »Mostar«, »Opatija«, »Planica«, »Pitvice«, »Portorož«, »Soča«, »Sport«, »Zagreb« (navadne), »Ljubljana« in »Sivna« se bodo prodajale po 65 din za skatlo z 20 kosi.

Cigarete tipa »Vardar«, »Katerina«, »Neretva«, »Arena«, »Sarajevska«, »Beograd« in »Boka«, se bodo prodajale po 70 din za skatlo z 20 kosi.

Cigarete tipa »Morava«, »Dalmacija«, »Gusar«, »International«, »Letnje igre Dubrovnik«, »Minjoni«, »Mostar«, »Opatija«, »Planica«, »Pitvice«, »Portorož«, »Soča«, »Sport«, »Zagreb« (navadne), »Ljubljana« in »Sivna« se bodo prodajale po 65 din za skatlo z 20 kosi.

Cena za skatlo cigarete »Dominica« 15 kosi je določena na 65 din, cigarete »Sutjeska«, »Perister«

Razprava o invalidskem zakonu

Mnenje pravnega sveta pri zveznem izvršnem svetu o načrtih zakonov o invalidskem zavarovanju in o zaščiti kulturnih spomenikov

BEograd, 1. oktobra (Tanjug). Po tridnevnem proučevanju zakonih načrtov je pravni svet pri zveznem izvršnem svetu sklenil, da je treba formulacije in besedilo načrta zakona o invalidskem zavarovanju napraviti dostopnejše, načrt zakona o zaščiti kulturnih spomenikov pa predelati in predložiti novo besedilo. Pr. tem so bila pozitivno ocenjena splošna načela, poudarjena v teh načrtih, ki sta jih izdelala zvezna sekretariata za delo in za prosveto. V razpravi o nekaterih določbah o invalidskem zavarovanju je bilo predlagano drugačno ugotavljanje interesov, obveznosti in odgovornosti organov, ki skrbijo za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov dela. Omenjeno je bilo, da teh določb ni treba formulirati kot odredbo, namenjeno go spodariskim organizacijam, kakršni vtis se sedaj dobiva, temveč kot skupen sistem, ki ga bodo izvajali socialno zavarovanje, drugi pristojni organi in gospodarske organizacije.

V zvezi s postopkom za ureditve pravic invalidov dela se je svet predvsem bavil s pravnimi vprašanji o povračilu škode, kaznovanju in materialni odgovornosti gospodarskih or-

Seja odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Popoldne se je začela seja odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje pri zveznem izvršnem svetu, na kateri razpravljajo, poleg drugega, tudi o načrtu zakona o invalidskem zavarovanju, kakor tudi o petih načrtih zakonov s stanovanjskega področja. Na današnji seji je odbor razpravljal o načrtu zakona o invalidskem zavarovanju. V razpravi so posebno pozornost posvetili pravicam in obveznostim zavarovancev, kakor tudi čim učinkovitejši rehabilitaciji invalidov.

Odbor bo jutri nadaljeval svoje delo.

Prvi jugoslovanski laboratorij za embalažo

ZAGREB, 1. okt. V Zagrebu je ustanovljen prvi jugoslovanski laboratorij za preizkušanje embalaže. Delovati je že začel, poln razmah pa bo dobilo njegovo delo prihodnji mesec.

VSEM BORCEM LEVSTIKOVE, DEVETE IN LJUBLJANSKE BRIGADE

Ob odkritju spomenika — grobnice padlim borcem NOV na Zgoranjem Igu, ki bo 5. oktobra ob 10. uri dopoldne, vabimo vse borce Levstikove, Devete in Ljubljanske brigade, da se udeležijo odkritja spomenika, popoldne ob 14. uri za zbera brigad v Iškem Vintgarju, s čemer bomo proslavili 15. obletnico ustanovitve brigad. Skupen odhod borcev na kraj proslave bo v nedeljo zjutraj ob pol 7. do 9. ure z avtobusi od Dolenjskega mostu.

Pripravljalni odbor.

ganizacij. Predlagana je bila vrsta novih predlogov, ki stremijo po odstranjenju administrativnega vplivanja in kaznovanja v primerih, kjer za to ni podlage. Ob koncu proučevanja tega načrta se je pravni svet strinjal s koncepcijo predlagatelja — sekretariata za delo, naj se to zapleteno gradivo uredi čim popolneje, ker so ga doslej obsegala samo pravila, navodila in podobni akti.

Ko je proučeval načrt zakona o zaščiti kulturnih spomenikov, se je pravni svet strinjal, da je treba ta zakon sprejeti kot splošnega, toda z ustreznimi lastninskopravnimi in drugimi določbami, ki morajo biti urejene izključno z zveznim predpisom. Prevladalo je mnenje, da naj bodo organi, ki bodo opravljali upravnostrokovno službo zaščite, zasnovani na načelih družbenega upravljanja kot samostojne ustanove. Razpravljali so tudi o nekaterih novih pravnih ustanovah v zvezi z zaščito kulturnih spomenikov. Semkaj spadajo začasno odveznane uprave nad določenim spomenikom, nadalje nekakšna vrsta razlastitve itd. Izraženo je bilo mnenje, da je treba te zadeve točno urediti v interesu skupnosti in državljanov.

Tudi pri tem zakonskem načrtu je pravni svet zahteval uporabljanje drugih instrumentov za disciplino in pravilno funkcioniranje zaščite poleg navadne odgovornosti v primeru prekrškov.

Načrt tega zakona temelji na osnovni zamisli, da je treba spomenike ohraniti in nepoškodovane izročiti novim generacijam. Zato so lastniki spomenikov in pristojni organi dolžni skrbeti zanje in izvajati ukrepe, ki jih določa zakon čezravn posega nekateri izmed njih v osebne svoboščine in lastnino

Gorenjski komunisti pred študijem

Na Gorenjskem se zadnje čase precej živahno pripravljajo na študij snovi, ki jo je dal VII. kongres ZKJ.

V kranjski občini, kjer je 65 osnovnih organizacij, so že določili 60 študijskih grup ter izbrali in usposobili ustrezno število predavateljev oziroma vodij študija. V posameznih skupinah bo od 25 do 40 komunistov.

državljanov. V težnji, da se zaščiti spomeniki in pravice državljanov, daje načrt prednost tisti dobri, ki je v določenem trenutku važnejša za družbeno skupnost.

Ker je prvi zvezni zakon o tem gradivu zastarel, sprejeti je bil že pred 12 leti, in so odlej nastale spremembe v razvoju države, bo novo besedilo načrta izdelano v kratkem roku. V ta namen bo ustanovljena posebna komisija, v kateri bodo trije člani pravnega sveta in zastopnik sekretariata za prosveto pri zveznem izvršnem svetu.

govoru s članoma komisije Petrom Ivčevićem in Milošem Bilparičem je izjavil, da je obiskal nekatere metodistične cerkve in da se je med temi obiski razgovarjal z duhovniki in verniki te cerkve. Kakor je poudaril, se je osebno prepričal, da je v Jugoslaviji popolna svoboda veroizpovedi in da metodistična cerkev, za katero se je posebno zanimal, povsem svobodno opravlja svojo delavnost.

Obisk delegacije tekstilnih delavcev v ČSR

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Na povabilo sindikata delavcev, zaposlenih v potrošniški industriji Českoslovaške, je odpotovala delegacija sindikata delavcev, zaposlenih v tekstilni, industriji in industriji usnja in obutve na čelu s podpredsednikom centralnega odbora tega sindikata Mihajlom Jevtičem v ČSR. V Českoslovaški bo ostala 12 dni in bo v tem času obiskala več industrijskih podjetij, ki izdelujejo blago za široko potrošnjo.

Obisk metodističnega škola iz New Yorka

BEograd, 1. okt. (Tanjug). V Jugoslaviji se te dni mudijo na zasebnem obisku metodistični škola s. Newell iz New Yorka. Včeraj je obiskal zvezno komisijo za verske zadeve. V raz-

Razstava slovenskih likovnih umetnikov v Zagrebu

ZAGREB, 1. okt. Danes popoldne so v salonu ULUH odprli razstavo osmih likovnih prvih medrepubliškimi razstava umetnikov iz Slovenije. To je v tej sezoni, bo pa jih organizirani več. Razstavljajo: Janez Bernik, Riko Debenjak, Stane Kregar, France Mahečič, Karel Putrih, Marij Pregel, Albin Kogoj in Drago Tršar. Skupno razstavljajo 10 olj, 30 grafik in 8 skulptur.

Komorno gledališče v Zagrebu

ZAGREB, 1. okt. — Nocoj bo otvoritev nove sezone komornega gledališča Hrvatskega narodnega gledališča v Zagrebu. Predvajali bodo Osborni dramo »Ozri se v gnjevu«.

VČERAJ IN DANES

Konvencija o socialnem zavarovanju iz Italije

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Danes so se v Beogradu začeli razgovori med jugoslovanskimi in italijanskimi zastopniki o sklenitvi administrativnega sporazuma za uporabljanje konvencije o socialnem zavarovanju, ki so jo novembra lani podpisali v Rimu. Na čelu jugoslovanske delegacije je pri teh razgovorih svetnik v Zveznem zavodu za socialno zavarovanje dr. Svetozar Popović, na čelu italijanske delegacije pa je svetnik italijanskega veleposlanstva v Beogradu, dr. Marcelo Minini.

Obisk delegacije tekstilnih delavcev v ČSR

BEograd, 1. okt. (Tanjug). Na povabilo sindikata delavcev, zaposlenih v potrošniški industriji Českoslovaške, je odpotovala delegacija sindikata delavcev, zaposlenih v tekstilni, industriji in industriji usnja in obutve na čelu s podpredsednikom centralnega odbora tega sindikata Mihajlom Jevtičem v ČSR. V Českoslovaški bo ostala 12 dni in bo v tem času obiskala več industrijskih podjetij, ki izdelujejo blago za široko potrošnjo.

Razstava slovenskih likovnih umetnikov v Zagrebu

ZAGREB, 1. okt. Danes popoldne so v salonu ULUH odprli razstavo osmih likovnih prvih medrepubliškimi razstava umetnikov iz Slovenije. To je v tej sezoni, bo pa jih organizirani več. Razstavljajo: Janez Bernik, Riko Debenjak, Stane Kregar, France Mahečič, Karel Putrih, Marij Pregel, Albin Kogoj in Drago Tršar. Skupno razstavljajo 10 olj, 30 grafik in 8 skulptur.

Komorno gledališče v Zagrebu

ZAGREB, 1. okt. — Nocoj bo otvoritev nove sezone komornega gledališča Hrvatskega narodnega gledališča v Zagrebu. Predvajali bodo Osborni dramo »Ozri se v gnjevu«.

Dve bombi

Po zatrdilih zunanjih ministev Vel. Britanije in ZDA ter japonske meteorološke službe, ki ima v teh stvarih precejšnje izkušnje, je Sovjetska zveza včeraj preizkusila dve atomski ali vodikovi bombi. Reakciji Velike Britanije in ZDA sta takšni, kakršni je bilo pričakovati. Po ameriškem mnenju to dokazuje, da je šlo Sovjetski zvezi 31. marca, ko je objavila konec poskusov, le za propagandni učinek, ne pa za dejanski namen, Britancem pa to dokazuje, da so enostranske prekinitve poskusov dejansko brez pomena in da je poskuse mogoče prečiniti le na osnovi trdnega mednarodnega sporazuma.

Sovjetsko stališče še ni znano, vendar o njem ni pretežno ugotoviti. Sovjetska zveza je poskuse prekinila s pridržkom, da jih bo nadaljevala, kolikor jih ne bosta prekinili tudi Velika Britanija in ZDA. Ti dve pa sta, kot znano, s pospešeno naglico nadaljevali poskuse, da bi jih opravili čim več do konca oktobra, ko naj bi se v Ženevi začela konferenca o tem vprašanju. Druga utemeljitev, ki jo utegne dati Sovjetska zveza, če jo sploh namerava dati, pa je ta, da je med drugim Eisenhowerjeva zavrnitev pisma Hruščeva dokazala, da ZDA ni do pomiritve in da Sovjetska zveza pač nima druge izbire, kot da nadalje izpolnjuje svojo vojaško moč. Glede na to, koliko je bilo že napisanega o atomskih poskusih in ali one države, velja približati, da v položaju, ki je sedaj nastal, nima prav nihče, pa čeprav morda obstojajo formalna opravila. Prav nimajo niti zahodne države, ki so s poskusi nadaljevale, čeprav imajo po lastnih zatrdilih dovolj bomb, da bi striktno uničile Sovjetsko zvezo, niti nima prav Sovjetska zveza, ki ji je odločitev o prekinitvi poskusov pridobila po vsem svetu precejšen moralni ugled. S tem, da je poskuse obnovila, čeprav ima po lastnih zatrdilih tudi dovolj veliko zalogo bomb, je morda res odgovorila na pogoje zahodnih držav, zato pa je obenem pokazala, da namerava ni nič boljša, kot one. Upati je le, da vse to ne bo oživilo ženevske konference, od katere si svet obeta dokončno prekinitev poskusov.

Agrarna reforma

Zakon o agrarni reformi, ki ga je sprejela nova iraška vlada Abdela Kerima Kasema, je pomemben dogodek v zgodovini mlade arabske republike. To je važen korak na poti odstranjevanja fevdalnih odnosov, ki ga je umetno vzdrževal prozaično usmerjeni monarhični režim. Z agrarno reformo določajo omejitve zemljske lastnine na 250 orolov namakalne in 500 orolov druge zemlje. Presežek zemlje bo prenehal država, ki jo bo v roku petih let razdelila med kmete. Z novim zakonom pa ne bodo samo omejitve zemljske lastnine, temveč bodo skušali tudi ustvariti združeno kmetijsko gibanje ter sploh urediti družbene odnose na vasih. Zemljo so doslej obdelovali na fevdalnih način in kmetje so morali dejati lastnikom zemlje tudi do devdeset odstotkov svojih dohodkov od zemlje.

Za iraško prebivalstvo je ta ukrep zelo pomemben tudi zato, ker se iračani v glavnem ukvarjajo z živinorejjo in kmetijstvom. Obdelovalne zemlje pa je zelo malo (8,4 odstotkov je obdelovalne zemlje, 9,2 odstotka travnikov in pašnikov, 82,4 pa je neuporabne zemlje).

Od julija letos, ko so z državnim udarom odstranili monarhijo in proglasili iraško republiko, je nova vlada že sprejela vrsto ukrepov na zunanem in notranjepolitičnem področju, ki pomenijo globoke spremembe z ozirom na prejšnjo usmerjenost Iraka. Namen teh ukrepov je predvsem odstraniti škodljive posledice prejšnjih prozaično usmerjenih režimov in teženja, da bi se čimprej izklopali iz zaostalosti in utrdili svojo samostojnost in neodvisnost.

Svetovna zdravstvena organizacija v Balmaciji
ZAGREB, 1. okt. Danes je v okolici Makarske pričela delo Svetovna zdravstvena organizacija, ki raziskuje vpliv prehrane na srčna obolenja. Med desetimi tujimi in našimi zdravniki sodeluje pri delu tudi eden najbolj znanih svetovnih kardiologov, dr. White.

Hammarškjöld poroča

Do konca oktobra se bodo ameriške čete najbrž v celoti umaknile iz Libanona — Sedež skupine OZN, ki bo nadzorovala izvajanje resolucije Generalne skupščine o Srednjem vzhodu, bo v Amanu

NEW YORK, 1. oktobra. (AFP). Generalni sekretar Združenih narodov Dag Hammarškjöld je sinoči predložil Generalni skupščini poročilo o uspehih svojega poslanstva na Srednjem vzhodu. Sporočil je, da sta ga vladi ZDA in Libanona obvestili, da upata, da se bodo do konca oktobra ameriške čete popolnoma umaknile iz Libanona, seveda s pogojem, da se bo še zboljšal položaj, ki je nastal z uspešnim izvajanjem resolucije Generalne skupščine, sprejete 21. avgusta.

V poročilu je dalje rečeno, da bodo britanske čete začele zapuščati Jordanijo v oktobru in da bo verjetno še danes objavljeno poobrajšano poročilo o tem. Po besedah generalnega sekretarja Hammarškjolda se bodo britanske čete umaknile iz Jordanije »z naglico, ki jo bo dopuščal položaj na tem območju«.

Generalni sekretar OZN je obvestil generalno skupščino, da bo poslal v Aman kot svojega predstavnika Pietra Spizazuma.

U Nu pojasnjuje

RANGUN, 1. oktobra. (Reuter). Burmanski premier U Nu je izjavil sinoči na tiskovni konferenci, da popolnoma zaupa vrhovnemu poveljniku burmanskih oboroženih sil generalu Ne Vinu kot nacionalnemu vodji in vojaku. U Nu je rekel, da bo prišel general Ne Vin na oblast z ustavnim procesom, in to samo za šest mesecev.

Pojasnjujoč svojo odločitev prejšnjega petka, s katero je zahteval od generala Ne Vina, da prevzame oblast 28. oktobra, je U Nu rekel, da je ob nedavnem obisku po državi ugotovil, da so ljudje povsem preplašeni zaradi oboroženih ljudi, ki so pod vplivom disidentske organizacije vladajoče antifašistične lige narodne osvoboditve na čelu z U Ba Svejnom in Co Njenom. Da bi popravili nenormalne razmere v državi, je U Nu rekel, je imel za potrebno odrediti se oblasti v korist izvenstrankarskemu človeku, kot je to general Ne Vin. Premier U Nu je pojasnil, da je njegova stranka privolila v ta njegov korak. Dodal je, da je prevzel polno odgovornost za predloženo zamenjavo oblasti, za katero je rekel, da je v skladu z demokracijo.

To izjavo je dal predsednik burmanske vlade U Nu na tiskovni konferenci. Na vprašanje, zakaj so krajevni vojaški poveljniki v Svedangu in Bogaleju razglasili, da je vojskovo prevzelo oblast pa teh mestih, je U Nu odgovoril, da so prav to tiste nenormalne razmere, za katerih reševanje je pristojnejši general Ne Vin.

Posojila za Indijo

BONN, 1. oktobra. (DPA). — Zahodnonemška vlada in indijska delegacija se pogajata o načrtu sporazuma o posojilu Indiji v višini 160 milijonov nemških mark (40 milijonov dolarjev). To posojilo je sestavni del kredita mednarodne banke v višini 350 milijonov dolarjev, pri katerem poleg Zvezne republike sodelujejo tudi ZDA, Kanada, Velika Britanija in Japonska. Ta finančna pomoč bo omogočila indijski vladi še naprej izvajati drugi petletni plan. Približne polovico bodo nova posojila o kreditih za financiranje tretjega petletnega plana.

Sestanek mednarodnega monetarnega fonda

NEW DELHI, 1. oktobra — (AFP). Tukaj pričakujejo prihod 68 finančnih ministrov in približno tisoč strokovnjakov, ki se bodo udeležili letnega sestanka guvernerjev mednarodnega monetarnega fonda in mednarodne banke za obnovo in razvoj od 6. do 10. oktobra v New Delhiju. Glavna tema te konference bo predlog ameriškega predsednika Eisenhowerja za povečanje sredstev fonda in banke, da bi se tako olajšala mednarodna zamenjava in pospešili ekonomski napredek nerazvitih dežel. Gre samo za to, da sprejemo načelne sklepe o tem predlogu na tem zasedanju, ker je dokončna odločitev odvisna od odločb vladi in parlamentov držav članic.

TELEGRAMI

TOKIO — Predsednik japonske vlade Kiši je izjavil danes pred senatom, da bo v japonsko-ameriškem paktu o vzajemni varnosti prepevadan ves uvoz jedrskega orožja na Japonsko. Ta pakt, ki ga bodo vlade Združenih držav in Japonske revidirale konec oktobra tega leta, bo prav tako prepovedoval vsako pošiljanje japonskih vojaških enot v druge države.

MOSKVA — Predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR maršal Kliment Vorošilov je danes prispeval v Kabul na uradni obisk v Afganistan. Na kabulskem letališču ga je pričakoval kralj Afganistana Mohamed Kahir Šah.

WASHINGTON — Včeraj so sporočili iz State Departmentu, da so Združene države sklenile dati Sučanu pomoč v znesku 19.500.000 dolarjev. Od skupnega zneska je 15 milijonov dolarjev določenih za premoževanje deviznih težav, ostanek pa je namenjen za tehnično pomoč.

LONDON — Državni sekretar v Foreign Office David Ormsby-Gore je danes poklical v Foreign Office sovjetskega veleposlanika v Londonu Jakova Malika. O čem sta govorila, niso sporočili, zvedelo pa se je, da nista govorila o krizi na Daljnem vzhodu niti o prenehanju poskusov z jedrskim orožjem.

NEW DELHI — V Indiji so danes prvič začeli uporabljati metrski sistem za merjenje. Sodi, da bosta potrebni dve leti, da bo ta, novi sistem zamenjal dosedanjega. Dosej se v Indiji uporabljali poleg angleškega tudi več lokalnih sistemov merjenja.

KOIRO — Svet Arabske lige je sprejel danes v članstvo Tunizijo in Maroko, ki sta bila poprej samo pridružena tej arabski organizaciji. V Arabski ligi je sedaj vključenih 10 držav.

NEW YORK — Pričakujejo, da bo približno 1200 oficijev trgovske mornarice na 400 ladjah začelo stavkati. Stavkalo bo osebe dveh največjih ameriških ladijskih družb. Predmet spora je zahteva sindikata, da se letni dopust podaljša za oficije in mornarje trgovske mornarice in da se rešijo nekateri problemi socialne zaščite.

zveze in vzpostavila urade v Bejrutu in Damasku. Generalni sekretar pravi, daje v svojem poročilu, da bo imenoval posebnega diplomatskega predstavnika pri tej skupini v Amanu, ki bo vzdrževal zveze z drugimi vladami na Srednjem vzhodu in po potrebi potoval v glavna mesta arabskih držav. Vladi arabskih držav so generalnega sekretarja že obvestile, da so pripravljene sprejeti njegovega diplomatskega predstavnika. Predstavniki OZN v Amanu bo v stiku samo z jordanško vlado, medtem ko bo ta posebni diplomatski predstavnik v stiku z vsemi vladami na Srednjem vzhodu. Glede Libanona je Hammarškjöld izjavil, da tam niso potrebni posebni ukrepi, ker je že sedaj tam opazovana skupina OZN.

Britanski listi so večinoma pozdravili načrt generalnega sekretarja OZN in sodijo, da je bil s tem dosežen viden napredek. Kot posebno prednost navajajo dejstvo, da je načrt zasnovan na resoluciji, ki so jo predlagale arabske dežele in ne na kakem predlogu, ki bi ga vsilil Zahod.

V Kajru so načrt sprejeli z velikim zanimanjem, vendar doslej še ni uradnih komentarjev. Pravijo, da je bila vlada ZAR predhodno obveščena o vsebini načrta. Menijo, da sta se o tem načrtu včeraj razgovarjala Naser in Farzi. Tisk je načrt objavil na vidnih mestih, vendar brez komentarja. Le »Al Saab« izražata presenečenje nad pogoji za umik angloameriških čet iz Libanona in Jordanije. Po mnenju lista napetost toliko časa ne bo popustila, dokler bodo prisotne angloameriške čete.

Norveški gostje so pokazali iskreno zanimanje za slovensko likovno umetnost. Od leve na desno: predsednik Gerhardsen z gospo in član IS LRS Tone Bole pred Bernekerjevo »Katastrofo« v Narodni galeriji

SZ prekinila atomski molk

V ZSSR sta bili dve novi jedrski eksploziji — Zahod je kljub temu voljan začeti pogajanja o prenehanju poskusov 31. oktobra v Ženevi

WASHINGTON, 1. oktobra. (AFP). State Department je objavil zgodaj davi sporočilo, v katerem pravi, da sta bili včeraj v Sovjetski zvezi dve nuklearni eksploziji. V sporočilu opozarjajo, da je Sovjetska zveza 31. marca sporočila, da prekinja svoje poskuse, da pa si pridržuje pravico, da jih nadaljuje, če bodo Združene države in Velika Britanija nadaljevale z njimi. Takrat, pravi sporočilo, so sumili, da je sporočilo Sovjetske zveze o prenehanju poskusov imelo propagandni namen.

Kaže, da je to sedaj potrjeno, nadaljuje sporočilo. Kljub temu Združene države pričakujejo, da se bodo pogajanja o prenehanju nuklearnih poskusov ob potrebnih jamstvih začela 31. oktobra v Ženevi. Na koncu dodaja sporočilo, da so Združene države še zmeraj pripravljene prenehati s svojimi atomskimi poskusi za dobo enega leta od dneva začetka teh razgovorov 31. oktobra, če Sovjetska zveza ne bo nadaljevala z novimi poskusi po začetku teh pogajanj.

Delegacija Združenih držav za pogajanja v Ženevi o prenehanju nuklearnih poskusnih eksplozij je danes nahaj s svojimi atomskimi poskusi za dobo enega leta od dneva začetka teh razgovorov 31. oktobra, če Sovjetska zveza ne bo nadaljevala z novimi poskusi po začetku teh pogajanj.

Delegacija Združenih držav za pogajanja v Ženevi o prenehanju nuklearnih poskusnih eksplozij je danes nahaj s svojimi atomskimi poskusi za dobo enega leta od dneva začetka teh razgovorov 31. oktobra, če Sovjetska zveza ne bo nadaljevala z novimi poskusi po začetku teh pogajanj.

Med progresivnimi strujami in strankami se ta proces še ni začel in če bo do nje prišlo, upanje na pozabo starih nasprotij s komunistično stranko vendarle ni veliko.

De Gaulle se pripravljajo, da bo jutri odšel v Alžir. Skupno mnenje opazovalcev v Parizu je, da bo imel ob tej priložnosti v Konstantinu nenavadno važen govor, v katerem bi moral razkriti svoje alžirske načrte. Toda določeni znaki govore o tem, da ta pričakovana niso stvarna in mnogo verjetnejše je, da bo tudi tokrat govoril bolj o socialnih reformah in ostal na področju praznih fraz, kot pa jasno povedal, kaj namerava storiti v bodoče. Morda tako ravnanje niti ne bi bilo v nasprotju z njegovo prvotno zamisljivo, ki je jasno povedal, da bo šele z izvoljenimi alžirskimi ljudstvom — kar pomeni po volitvah — razpravljalo o usodi Alžira.

V. Hreščak

ferenco kljub sporočilu v Washingtonu in Tokiu, da je SZ ponovno začela nuklearne poskuse. Pogajanja v Ženevi se bodo začela 31. oktobra.

Japonska centralna meteorološka postaja je sporočila, da je bila nočjo na področju Severnega tečaja ali v Sibiriji izvedena nuklearna eksplozija. Deset japonskih observatorijev je hkrati zabeležilo spremembe v atmosferskem pritisku, kakršne v glavnem nastajajo zaradi nuklearnih eksplozij.

Predstavniki britanskega Foreign Officea je danes uradno izjavil, da sta bili včeraj v Sovjetski zvezi dve jedrski eksploziji. Opozoril je na sovjetsko deklaracijo o prenehanju takih eksperimentov in dodal, da nadaljevanje poskusov v Sovjetski zvezi kaže, kot je britanska vlada vedno trdila, da se z enostransko deklaracijo ne morejo zamenjati obvezni mednarodni sporazumi, s katerimi bi bila določena tudi uspešna kontrola eksperimentov. Pripomnil je, da je britanska vlada še naprej pripravljena na pogajanja v Ženevi 31. oktobra, da bi sklenili sporazum o prenehanju nuklearnih poskusov.

Epidemija griže v Tokiu

Posojila za Indijo

TOKIO, 1. oktobra (Reuter). Epidemija griže se naglo širi v Tokiu in okolici. Kakor se je zvedelo, je epidemija posledica tajfuna, ki je nedavno pustilo. Dosej je zabeležilo 69 primerov v sedmih občinah pa so razglasili karantene. Danes so uradno sporočili, da je zaradi tajfuna našla smrt 565 ljudi, število ranjenih pa je 453. Ne vedo še za usodo 945 ljudi. Sporočeno je tudi, da je tajfun na javnih napravah povzročil škodo v znesku skoraj za 10 milijonov funtov sterlingov, a v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvu škoda za približno 6.700.000 funtov sterlingov.

Politika ZDA na razpotju?

Opazovalci menijo, da sta predsednik Eisenhower in zunanji minister Dulles sklenila spremeniti ameriško politiko do daljnovezhodne krize — Bistvo nove politike naj bi bilo: koncesije za koncesije

WASHINGTON, 1. oktobra. (Reuter). Po mnenju diplomatskih opazovalcev sta predsednik Eisenhower in zunanji minister Dulles sklenila spremeniti ameriško politiko v Formoški ožini zaradi kritike, ki prihaja iz države in tujine.

Po večerajšnji Dullesovi izjavi pričakujejo, da bo predsednik Eisenhower na redni tiskovni konferenci še bolj osvetlil to vprašanje. Medtem pa je demokratski predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve Theodor Green poslal pismo Eisenhowerju, v katerem je rečeno, da bi dogodki na Daljnem vzhodu lahko potegnili ZDA v vojno zaradi stvari, ki niso življenjskega pomena za ameriško varnost. Senator Gree je obdolžil Cankajsko, da ogroža kitajsko pristatišče Amoj s svojimi vojniki na Kvemouju.

V Washingtonu je tudi vzbudila zanimanje izjava, ki jo je sinoči dal predsednik kamboške vlade princ Sihanuk. Po obisku v zunanjem ministertvu je princ dejal, da bi rad nekaj storil za rešitev krize v Formoški ožini. Pripomnil je, da so odnosi med Kambožjo in LR Kitajsko »precej dobri« in da so mu kitajski državniki povedali, da si ne želijo vojne z ZDA.

Ko komentira večerajšnje Dullesovo izjavo, piše »Washington Post«, da je Dulles z najboljšimi iskrenimi besedami, s katerimi so doslej govorili o Cankajškovi vrhločnosti, skoraj popolnoma vrgel na smetišče zgodovine Cankajškovo načrte, da bi se vrnil na celino.

New York Herald Tribune

Umik iz Jordanije

AMAN, 1. oktobra. (AP). Jordanski kralj Husein je sporočil danes, v govoru ob otvoritvi jedenskega zasedanja jordankega parlamenta, da se bo 20. tega meseca začel umik britanskih čet iz Jordanije.

Rekel je, da je bil o tem umiku dosežen sporazum med Jordanijo in britansko vlado. Ta sporazum predvideva, da se bo tri tisoč britanskih vojakov umaknilo v roku, ki ne bo daljši od časa, ki je potreben za pripravo vojaštva, skladišč in opreme. V govoru kralja Huseina, ki ga je pripravil predsednik vlade Samir Rifaat, je rečeno, da bo Jordanija napravila vse za napredek arabske enotnosti.

V krogih delegacij pri Združenih narodih pričakujejo danes sporočilo iz Londona ali Amana o podrobnostih umika britanskih čet iz Jordanije. V zahodnih krogih se za debato

IZJAVA MILJKA TODOROVICA NA TISKOVNI KONFERENCI V SEKRETARIATU ZA INFORMACIJE ZIS

Zboljšati realno plačo delavcev in uslužbencev osnovni namen najnovjših ukrepov ZIS

Povečanje plač, pokojnin, invalidnin in otroških dodatkov znaša okoli 42 milijard din letno, učinek povečanja cen in uslug pa bo znašal okoli 18 milijard dinarjev

BEOGRAD, 1. oktobra. (Tanjug). Sinoči je bila v Sekretariatu za informacije Zveznega izvršnega sveta tiskovna konferenca, na kateri je podpredsednik ZIS Mijalko Todorović dal predstavnikom domačega tiska izjavo, ki pojasnjuje najnovjše sklepe Zveznega izvršnega sveta na področju gospodarstva in življenjskega standarda. Ob tej priložnosti sta podpredsednik Todorović in državni sekretar za blagovni promet dr. Marijan Breclj odgovarjala na vprašanja, ki so jih postavljali novinarji.

Izjava Mijalka Todorovića se glasi: Zvezni izvršni svet je razpravljal o gibanju gospodarstva in življenjskega standarda v letošnjem letu in sprejel sklepe, ki naj zagotovijo nadaljnji razvoj gospodarstva, še posebej pa dvig življenjskega standarda delavcev in uslužbencev.

Ob tej priložnosti je bilo med drugim ugotovljeno, da je proizvodnja tudi v letu 1958 narasla in da je, v celoti vzeto, razvoj gospodarstva ugoden. Pričakovati je treba, da bo do konca leta izpolnjen planirani obseg industrijske proizvodnje in da bo prišlo do ustreznega porasta proizvodnje in uslug tudi na drugih področjih gospodarstva. Izjema je kmetijstvo, ki zaradi neugodnih vremenskih razmer letos ne bo v celoti ustvarilo planiranega obsega, zlasti ne poljedelske proizvodnje. Takšen razvoj gospodarstva je omogočil nadaljnje povečanje zaposlenosti prebivalstva za okoli 200.000.

Ukrepi za stabilizacijo cen in tržišča v začetku letošnjega leta so dali pozitivne rezultate. Povečane so bile zaloge v celotnem gospodarstvu, zlasti pa zaloge blaga za osebno potrošnjo. Cene industrijskih proizvodov so se nadalje ostale stabilne. Cene kmetijskih pridelkov so v preteklih mesecih sicer narasle, vendar je bil njihov nadaljnji dvig v glavnem ustavljen.

Porast osebne potrošnje pa ni zadovoljiv. S petletnim načrtom gospodarskega razvoja je predvideno, da bo realna potrošnja prebivalstva rasla povprečno za 7% na leto. V letu leta 1957 je bil ustvarjen realen dvig potrošnje za 14%, z družbenim planom za leto 1958 pa je bil predviden nadaljnji porast za 7%. Ti podatki kažejo, da je bilo v tekočih načrtih predvideno, da osebna potrošnja prebivalstva, v prvih letih hitreje narasča, kar je predvideno za 4%, je realna

potrošnja delavcev in uslužbencev povečana za 20%. V zadnjih nekaj letih je potrošnja cigaretni narasla za 1000 ton na leto.

Povečane bodo tudi potniške tarife na železnici za 15%. Vsi doseženi popusti pri prevozu potnikov na železnici ostanjejo v veljavi. Povišanje potniške tarife naj prispeva k ublažitvi sedanjega ekonomskega neupravičenega razmerja med tarifo za prevoz potnikov in cenami za prevoz blaga ter ostalih uslug, kakor tudi k zmanjšanju izgub na železnici.

Cep ravni močnejši vzporedje cen proizvodov pri nas in v tujini, ne da bi poštevali tudi druge važne momente, je vendar značilno, da so korigirane cene pri nas še vedno znatno nižje kakor v drugih deželah.

Table with 4 columns: Country, Bread, Meat, Cigarettes. Rows include Austria, Italy, France, Greece, etc.

(Podatki: Statistični bilten Mednarodnega urada za delo za julij 1958. Obračun po tečaju 1 dolar 632 din. Cigarete upoštevane v kvalitativni »Morava«.)

Naštete spremembe v cenah imajo, generalno vzeto, namen popraviti doseženi ekonomski neupravičene odnose med cenami in ustvaritvi pogoje za uspešnejše poslovanje ustreznih gospodarskih organizacij, kakor tudi za pravičnejše odnose v razvoju proizvodnje in potrošnje.

Spremenjene cene bodo povečale življenjske stroške delavskih in uslužbenških gospodinjstev za okoli 3%. Zato je bilo sprejeto stališče, da je treba to povečanje v celoti nadoknaditi. V ta namen naj bi se osebni dohodki povečali za nadaljnje tri odstotke, tako da bi skupno povečanje osebnih dohodkov bo pri takšnem povprečnem nominalnem povečanju različno v posameznih gospodinjstvih in v o-

Slušatelji vojne akademije v vlogi starešin pri praktičnem reševanju dobljene naloge

„Vsaka generacija je boljša od prejšnje.“

V sredo je končala vojno akademijo najnovjša generacija mladih vojnih starešin.

V sredo je bil v vojni akademiji JLA v Beogradu velik praznik. Najnovjša generacija vojnih gojencev je napredovala v podporočnike. Najboljši med njimi so dobili nagrade, nekateri pa tudi časten naslov »Titovega gojenca«.

Ko smo pred svečanostmi zaključkom šolanja nove generacije vojne akademije vprašali njenega načelnika — generalmajorja Franja Herljevića — kakor je zadovoljen z učnim uspehom najnovjšega generacije vojnih gojencev, ki so v sredo postali podporočniki, smo slišali odgovor, ki nas je najprej začudil: »To je bila dobra generacija. Lahko rečem, da do sedaj najboljša. Sicer pa je praviloma vsaka generacija boljša od prejšnje.«

Ko smo ga začudeno pogledali, se je generalmajor Herljević nasmešnil in pojasnil: »To je razumljivo in edino možno. Vojna znanost napreduje, s tem pa mora napredovati tudi učni program vojnih akademij. Zato si tudi pridajemo in uspešno, da vsaka nova generacija oficirjev pridobi večje znanje kot pa si ga je pridobila prejšnja.«

Novi podporočniki so dobili mesec dni dopusta, potem pa bodo odšli v enote, katerim so dodeljeni. Tam jih bodo njihovi starejši tovariši oficirji sprejeli s skromnim vojaškim svečanostmi, nato pa se bo začelo njihovo življenje v poklicu, katerega so si pred tremi leti izbrali, kot maturanti ali pa kot abiturienti raznih srednjih šol, za svoj življenjski poklic. JLA bo z njimi dobila mlad oficirski kader, čigar stro-

»Vsaka generacija je boljša od prejšnje«

Zahteve, ki jih vojna akademija postavlja pred svoje gojence niso majhne, moramo pa reči, da jim obenem nudijo vse možnosti za res uspešno šolanje. Poleg rednega pouka se morajo gojenci obvezno učiti sami vsak dan štiri ure. To, kar se nauče pri teoretičnem pouku, preverijo potem v številnih laboratorijih in kabinetih, ki so opremljeni z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki.

Ko nam je generalmajor Herljević razkazal, kaj vse imajo gojenci na razpolago za boljše razumevanje gradiva, ki ga predavajo na akademiji, se nam je vsilila misel, da bi take kabinete in laboratorije kot jih imajo, želeli tudi slušatelji in predavatelji na mnogih naših fakultetah.

»Gojenci imajo možnost vsestranskega razvoja«

Razumljivo je, da ima vojna akademija predvsem nalogo dati svojim gojencem vojaško strokovno izobrazbo, ki ustreza sedanjim vojaškim znanostim. Pri tem pa ne pozabljajo tudi na to, da dajo gojencem splošno izobrazbo, ki ustreza ravni fakultetnih solanov. Gojenci se uče enega izmed starih svetovnih jezikov, v katerem se žele izpopolniti. Ta jezikovni pouk spada v njihovo redno šolanje. Če že ne moremo reči, da vsi gojenci po treh letih popolnoma obvladajo jezik, ki so se ga učili, vsaj lahko rečemo, da večina v tem jeziku bere strokovno literaturo. Splošno izobrazbo pridobivajo gojenci tudi na razne druge načine; z delom v raznih prostovoljnih kroških — literarnih, slikarskih, glasbenih itd. »Naša tribuna«, njihov debatni klub, pa jim daje možnost razpravljanja o raznih aktualnih filozofskih, umetniških in drugih vprašanjih, tako med seboj, kakor tudi z raznimi strokovnjaki, njihovimi gosti.

»Prizadevamo si,« so nam povedali na akademiji, da bi da- la šola ne samo vojaške strokovnjake, temveč ljudi, ki so pri nas v polni meri lahko razvili še razne druge sposobnosti. »To potrjuje med drugim tudi podatek, da so gojenci v šolskem letu 1957-58 obiskali šestnajst gledaliških predstav in koncertov, videli 69 filmov, imeli v prostorih akademije šest umetniških razstav itd. Menda ni potrebno poudariti, da je za njih vse to — kot tudi hrana, obleka in šolanje sploh — bilo brezplačno.«

»Vojna akademija ni vojašnica«

»Vojna akademija ni v nobenem primeru vojašnica kot morda še kdo misli,« nam je dejal generalmajor Herljević. Ko smo potem slišali več o delu akademije, smo se o tem popolnoma prepričali. Najprej vsem omenimo, da kazni skoro ne poznajo. Razne napake, prekrške itd. rešujejo na zares edino vzgojni način — s kritiko in samokritiko, z medsebojnim vplivanjem gojencev, z raznimi debatami itd. Gojenci lahko dajejo svoje predloge ne samo o življenju akademije sploh, temveč tudi glede učnega načrta in programa.

Gojenci, ki so v sredo postali podporočniki JLA, pripadajo enajsti generaciji vojne akademije JLA, ustanovljene novembra 1944. leta, to se pravi še med vojno. Od tedaj naprej vzgajajo na tradicijah slavne NOV v akademiji oficirski kader JLA, vsako leto bolj kakovosten in bolj strokovno izobražen, toda vedno enako vdan svoji domovini, njenj svobodi in svojemu vrhovnemu poveljniku maršalu Titu. M. Pogačnik

POVEČANJE PLAČ, POKOJNIN IN INVALIDNIN

Zaradi povečanja realne potrošnje delavcev in uslužbencev bodo povečani tudi nominalni prejemki delavcev, uslužbencev, upokojencev, vojaških vojnih invalidov in invalidov dela povprečno za 4%, kar mora pri stabilnih razmerah na tržišču privedi tudi do povečanja realne potrošnje v enakem razmerju.

Povečanje plač, pokojnin in invalidnin bo omogočilo nadaljnji porast osebne potrošnje prebivalstva. V preteklem obdobju letošnjega leta je skupna osebna potrošnja prebivalstva narasla za 3% v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. Vendar povečanje osebne potrošnje ni enakomerno razporejeno na posamezne kategorije prebivalstva. Medtem ko je osebna potrošnja kmetkega prebivalstva porasla za nekaj več kot 4%, je realna

Izredni uspeh Litostroja

Kolektiv tovarne sode v Lukavcu nam je poslal naslednji dopis: Lani julija se je pripetila buja okvara na drobilcu apnenca v kamnolomu »Vijenec«, ki preskrbuje tovarno sode Lukavca. Apnenec je poglavitva surovina te tovarne in na dan je porabi 300 ton. Okvara pri drobilcu je nastala na najvažnejšem delu, ki je ulit iz celega in tehtal obdelan 23.500 kg. Ves drobilec je težak več kot 120.000 kilogramov. Po tem je razumljivo, da je zmogljivost drobilca izredna, saj je stroj praveciti velik. Zagotovljena zmogljivost je 250 ton apnenca na uro pri največji znanosti 140 m/m.

Pri okvarji je ta veliki uliti kos počil na nekaj mestih in razpokline so bile tako velike, da je drobilec moral nehajno obratovati. S tem pa je zamrlo tudi delo v kamnolomu »Vijenec«, v katerega so bili vložit več kot milijardo dinarjev. Drobilec je bila priskrbelo tovarna »OFTA« iz Pariza. Pogodba za vročitev so sklenili leta 1952, stroj pa so poslali leta 1953 s poročitvom za eno leto brezhibnega dela. Montažo in preizkušnje stroja so opravili do konca leta 1956 in drobilec je začel poskusno obratovati. Prvega januarja 1957. Po približno 800 urah dela se je pripetila okvara. Preiskovalna komisija je ugotovila, da je ulitek počil zaradi tovarniške napake. O tem so takoj obvestili »OFTO«.

Pri sklepanju pogodbe se je bila tovarna »OFTA« obvezala, da bo železni ulitek kakovosti s strdnostjo 30 kg/mm². Ta okvara je pomenila zelo hud udarec za tovarno sode Lukavca, ker ni mogla dobiti načrtanih možnih apnenca iz »Vijenca« in se je morala preskrbovati z njim iz drugih virov, kar je zelo vplivalo na proizvodne stroške. Da bi kar najbolj zmanjšal škodo, je zaprosilo vodstvo tovarne ljubljanski Zavod za varjenje, naj popravi okvaro. Po petmesecnem prizadevanju so spoznali, da napake ne morejo opraviti z varjenjem. Zavod za varjenje je razen tega, da je poskušal zavariti raz-

pokline, preiskal tudi material počenega podstavka in ugotovil, da je imelo lito železo trdnost samo malo več ko 15 kg/mm². Torej samo polovico zagotovljene trdnosti, po kakovosti pa ni- ti tretjine. Strokovnjaki so izdelali dokumentacijo o preiskavi; in z njo se je nepotil v Parizu. Štular, direktor Zavoda za varjenje. Dosegel naj bi pri francoski tvrdki, da bi nadomestila škodo, ker je tvrdka ogoljufala pogodbenika pri kakovosti liva. Po vsem svetu namreč veljajo pravila, da mora v takih primerih vročevalce nadomestiti škodo.

Ob obisku v Parizu je ing. Štular ugotovil, da je tvrdka »OFTA« v likvidaciji, da je bila to tvrdka brez tovarne in da je bila priskrbelo odlitke od dosti dobre tvrdke, da pa je ta tvrdka naročila izdelavo neki tretji tovarni, delo v kamnolomu »Vijenec«, v katerega so bili vložit več kot milijardo dinarjev. Drobilec je bila priskrbelo tovarna »OFTA« iz Pariza. Pogodba za vročitev so sklenili leta 1952, stroj pa so poslali leta 1953 s poročitvom za eno leto brezhibnega dela. Montažo in preizkušnje stroja so opravili do konca leta 1956 in drobilec je začel poskusno obratovati. Prvega januarja 1957. Po približno 800 urah dela se je pripetila okvara. Preiskovalna komisija je ugotovila, da je ulitek počil zaradi tovarniške napake. O tem so takoj obvestili »OFTO«.

Ko se je znašlo vodstvo tovarne sode v brezhibnem položaju, se je odločilo, da si bo pomagal, kolikor si bo moglo, v državi, to tembolj, ker so Francozi trdili, da so vrnili model tvrdki »Canada«. Obrnili so se na »Litostroja« v Ljubljani, ki je napotil v Lukavac svoje strokovnjake livarje, konstruktorje in strokovne obdelovalce. Sporazumeli so se, da bodo strokovnjaki tovarne sode izdelali načrte podstavka, ki naj bi jih pregledali litostrojski konstruktorji in potem naj bi strokovnjaki Litostroja izdelali model. Tega bi pregledali strokovnjaki tovarne sode, potem pa bi »Litostroja« izdelal kalup in pripravil ulivanje. Strokovnjaki tovarne sode naj bi izdelali izmere natančnih dimenzij podstavka, da bi bil novi uliti kos v skladu z drugim deli drobilca. »Litostroja« je do tedaj ulival kose do 15 ton, zdaj pa je

moral uliti kos, ki tehta 23.500 ton. Potemtakem je bil to delovni sklep zelo pogumno dejanje litostrojskega kolektiva. Razen vseh zahtevanih pogojev se je »Litostroja« obvezal za trdnost uliva 27 kg/mm² in za priskrbo ulitka v petih mesecih z dnevom vročitve 1. junija 1958.

Med pripravami so se nekajkrat sešli strokovnjaki »Litostroja« in tovarne sode za medsebojno posvetovanje in nadzorovanje. To delo je bilo namreč huda in odgovorna naloga. Malo je namreč podjetij v velikih državah z dolgoletno tradicijo, ki bi se mogla lotiti izdelave takega velikanskega konstrukcijskega dela po velikosti in težini. »Litostroja« je po skrbnih pripravah začel ulivati ta del. Po hlajenju, ki je trajalo precej dolgo, da bi se dimbolj zmanjšala notranja napetost materiala, so vzeli ulitek iz kalupa. Ko so ga očistili, se je pokazalo, da je delo uspelo zelo dobro. Potem so pričeli preiskovati odlitke in trdnost litega železa. Odlitek je bil brez napake, trdnost je pa presegla zagotovljeno trdnost. Nato so veliki ulitek obdelali v določeni roku.

Drobilec so montirali v tridesetih dneh in ga spustili v obratovanje. Ta dela je opravil kolektiv tovarne sode. Poudariti moramo, da je ta dogodek pravzaprav jubilej naše strojne industrije, tako glede velikanskih razsežnosti in težnosti materiala. Prav tako moramo poudariti tudi to, da je bil tudi rok izdelave rekordno kratek in da se ga je »Litostroja« natanko držal. Niti industrije svetovnega ugleda ne bi prejele takšnih pogojev. Raztega bi trajala šest mesecev samo pogajanja, pogodbe, odobravitve in druge formalnosti za priskrbo novega dela iz inozemstva in šele potem bi se lahko dogovarjali o datumu vročitve. Po vsem tem se kolektiv tovarne sode Lukavca hvaležno zahvaljuje kolektivu »Litostroja« za tovariško pomoč in štej za dolžnost, da obvesti o velikem uspehu Litostrojev tudi široko javnost.

POVIŠANJE NEKATERIH CEN BO NADOKNADENO V CELOTI

Zvezni izvršni svet je hkrati korigiral cene nekaterih proizvodov, da bi jih vskladil z drugimi cenami in ustvaril ugodnejše pogoje za delo posameznih gospodarskih panog. Cene bodo povečane za kruh, sladkor, električno energijo, tobak in za prevoz potnikov po železnici. Vzporodno s povečanjem cen teh proizvodov predlaga Zvezni izvršni svet tudi ustrezno povečanje plač zaradi nadomestila za povečane stroške poleg povečanja nominalnih prejemkov za 4%, o čemer je že bilo govora.

Cena moke je povečana povprečno za 3 din pri kg, na podlagi česar se bo cena kruha dvignila največ za 4 din pri kg. Podražitev moke je bila nujna zaradi vskladitve s ceno pšenice. Znano je, da so bile odkupne cene za pšenico v svrhu pospeševanja proizvodnje v zadnjih dveh letih zvišane od 30 na 36 dinarjev, medtem ko pri ceni moke in kruha ni prišlo do ustreznega povišanja. — Zaradi takšnega razmerja cen med pšenico, moko in kruhom mlinci in nekatera pekarska podjetja niso imeli pogojev za normalen razvoj in poslovanje, mnogi mlinci so imeli celo občutne izgube. Dohodki od povečanih cen za moko in kruh bodo v glavnem ostali mlincem in pekarnam. Sladkor se je podražil od 145 na 170 din za kilogram. Potrošnja sladkorja se stalno dviga, tako da bo letos znašala okoli 200.000 ton, ali 15,1 kg na osebo, medtem ko je pred vojno zna-

šala okoli 5,5 kg na osebo. Povečanje potrošnje je bilo zlasti veliko v zadnjih dveh letih, ko je potrošnja narasla za 80.000 ton ali okoli 4 kg na prebivalca. — Dvig potrošnje sladkorja je pozitivno dejstvo in je v veliki meri prispeval k izboljšanju strukture prehrane. Toda vzporodno z naraščanjem potrošnje ni bilo poskrbljeno za stalen in stabilen porast proizvodnje sladkorja, tako da precejšen del potrošnje krijemo z uvozom, ki bo letos znašal okoli 65.000 ton, prihodnje leto pa glede na letošnji manjši pridelok sladkorne pese okoli 140.000 ton. Pri potrošnji sladkorja je treba tudi povedati, da so pri dosežanih cenah neracionalno trošili sladkor za proizvodnjo alkoholnih pijač. Cene sladkorja za prehransko industrijo ne bodo spremenjene, da bi tako dal na njihovo spodbudo za razvoj te industrije.

Cena električne energije za gospodinjstvo bo povečana za dinar pri kilovlatni uri. Potrošnja električne energije v gospodinjstvu občutno narasča, tako da bo letos znašala okoli 1,1 milijarde kWh ali prav toliko, kolikor je znašala celotna proizvodnja električne energije pred vojno. Tudi tu je treba poudariti, da se je potrošnja elektrike zlasti povečala v zadnjih dveh letih. Hitro naraščanje elektrifikacije v gospodinjstvu je pozitivni proces, toda izjemno nizke cene električne energije za gospodinjstvo močno vplivajo na poslovanje elektrogospodarskih podjetij, ki jih stane električna energija okoli 10 din, medtem ko je povprečna cena za gospodinjstvo le okoli 5 din. Cene cigaret in tobačnih izdelkov se bodo povečale povprečno za 15 odstotkov. Cene cigaret so v primerjavi s cenami drugih predmetov zelo nizke in ni nobenih ekonomskih ali družbenih razlogov, da bi jih držali na tej višini. V zadnjih nekaj letih je potrošnja cigaret narasla za 1000 ton na leto. Povečane bodo tudi potniške tarife na železnici za 15%. Vsi doseženi popusti pri prevozu potnikov na železnici ostanjejo v veljavi. Povišanje potniške tarife naj prispeva k ublažitvi sedanjega ekonomskega neupravičenega razmerja med tarifo za prevoz potnikov in cenami za prevoz blaga ter ostalih uslug, kakor tudi k zmanjšanju izgub na železnici. Cep ravni močnejši vzporedje cen proizvodov pri nas in v tujini, ne da bi poštevali tudi druge važne momente, je vendar značilno, da so korigirane cene pri nas še vedno znatno nižje kakor v drugih deželah. (Podatki: Statistični bilten Mednarodnega urada za delo za julij 1958. Obračun po tečaju 1 dolar 632 din. Cigarete upoštevane v kvalitativni »Morava«.) Naštete spremembe v cenah imajo, generalno vzeto, namen popraviti doseženi ekonomski neupravičene odnose med cenami in ustvaritvi pogoje za uspešnejše poslovanje ustreznih gospodarskih organizacij, kakor tudi za pravičnejše odnose v razvoju proizvodnje in potrošnje. Spremenjene cene bodo povečale življenjske stroške delavskih in uslužbenških gospodinjstev za okoli 3%. Zato je bilo sprejeto stališče, da je treba to povečanje v celoti nadoknaditi. V ta namen naj bi se osebni dohodki povečali za nadaljnje tri odstotke, tako da bi skupno povečanje osebnih dohodkov bo pri takšnem povprečnem nominalnem povečanju različno v posameznih gospodinjstvih in v o-

OPOZORILO

Prosimo ustanove in podjetja, da oglase do vrednosti 3000 din plačajo v gotovini takoj pri naročilu. In to: v Ljubljani v oglasnem oddelku, v ostalih krajih v naših podružnicah oziroma na poštini uradih. Na željo vam pošljemo cenik oglasov.

Uprava »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«

RAZNAŠALKI,

SOLIDNI IN VESTNI ZA ROŽNO DOLINO IN SENTVID, PO MOŽNOSTI S KOLESI, SPREJME UPRAVA SLOVENSKEGA POROČEVALCA.

KDOR BI ČIL NIZJESOLCA dobi stanovanje. Znači mora francosko. Naslov v ogl. odd. 22861-9

STUDENT išče sobo. Plača vnaprej za pol leta. Ponudbe v oglasni oddelku pod »Beogradčan«. 22863-9

ZAKONCA BREZ OTROK išče skromno sobico. Plačata za leto vnaprej. Ponudbe pod »Nujno« v oglasni oddelku. 22857-9

STUDENT rudarstva, merljiv išče opremljeno sobo. — Ponudbe pod »Beograd« v ogl. odd. 22853-9

ZA SKROMNO SOBICO dobro plačam. Ponudbe v oglasni oddelku pod študijske nagrade. 22843-9

GREM ZA SOSTANOVALKO. Pomagam v prostem času ali pazim otroka. Ponudbe pod »Izjemoma« v oglasni oddelku. 22846-9

STUDENT ISCE STANOVANJE. Inštruiram. Gre tudi za sostanovaleca. Ponudbe v oglasni oddelku pod »Zelo miren«. 22839-9

SKROMEN STUDENT išče primerno sobo, po možnosti v bližini centra. Ponudbe pod »Hitro 2« v oglasni oddelku. 22835-9

MIRNA STUDENTKA z dežele išče stanovanje. Gre tudi za sostanovalec. Inštruiram. Plača v naravnih ali pa vnaprej v gotovini. Naslov v oglasni oddelku. 22829-9

POŠILO DIN 200.000,- isčem za eno leto proti visokim obrestim. Ponudbe v oglasni oddelku pod »Garancija«. 22829-11

Upravni odbor
Steklarne »Boris Kidrič«
Rogaška Slatina,
razpisuje sledeča delovna mesta:

Glavnega računovodje. — Pogoji: ekonomska fakulteta ter najmanj 5 let službe v finančnih poslih ali ekonomska sred. šola v najmanj 10 let službe v finančnih poslih.

Sefa komerciale. Pogoji: ekonomska fakulteta z najmanj 5 let prakse v komercialni službi ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 10 let prakse v komercialni službi. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanja ni na razpolago. 6049-R

RAZPIS

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Kranj razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. l. FLRJ, št. 52-644/57) mesto **UPRAVNIKA obrtnega podjetja »Puškarna«** Kranj.

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev: 1. visokokvalificiran delavec puškarske stroke z večletno prakso na vodilnem mestu; 2. visokokvalificiran delavec kovinarske stroke z večletno prakso na vodilnem mestu; 3. strojni tehnik z nekajletno prakso na vodilnem mestu.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanjih zaposlitvi, pošijite občinskemu ljudskemu odboru Kranj, do 15. oktobra 1958. 5968-R

Sprejemno DEKORATIVNEGA RISARJA

iz **ARANZERSKEGA PRAKTIKANTA**

Nastop takoj. Plača po dogovoru. — Pismene ponudbe pošijite v oglasni oddelk Slov. poročevalca pod šifro: »Takoj - Ljubljana« 5902-R

OPOZORILU NAROČNIKOM

Vse naše naročnike bo te dni obiskal pismonoša s plačilnim nalogom. Prosimo, da se plačilu odzovete, ker si je z redno plačano naročnino zagotovite redno prejemanje časopisa.

Vse tiste, ki plačujejo naročnino za svoje v inozemstvu, opozarjamo, da vedno vnaprej poravnajo naročnino, ker smo predvsem pri teh naročnikih prešli na sistem predplačila.

UPRAVA »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«

GLASUJTE V »SLOVENSKEM POROČEVALCU«

OPOZORILO

Obveščamo cenjene odjemalce, da tovarišica Anka Golenko ni več naša uslužbenka in njene tendenciozne izjave o likvidaciji našega podjetja niso resnične. Naprošamo stranke, da upoštevajo to opozorilo in ostanjejo vnaprejšnji naši odjemalci.

Uprava trg. podjetja »Tobak«, Ptuj, 1920-A

Razpis

Komisija za sklepanje in odpovedovanje del. razmerij »TELA«, tovarna električnih aparatov

razpisuje naslednja delovna mesta za:

ABSOLVENTE TSS elektr. in stroj. oddelka;
STROJNE INŽENIRJE;
2 STENODAKTILOGRAFINJI, po možnosti z znanjem dveh tujih jezikov;
MEZDNEGA KNJIGOVODJO;
PRIUČENE STROJNE KLJUČAVNIČARJE;
NEKVALIFICIRANE DELAVCE za priučitev v strojni delavnici.

Interesenti naj vložijo pismene prošnje na upravo podjetja, Ljubljana, Rimska cesta 17. 6060-R

SAP-TURIST BIRO LJUBLJANA

OBVESTILO

o ukinitvi nekaterih avtobusnih prog in o spremembah v voznem redu

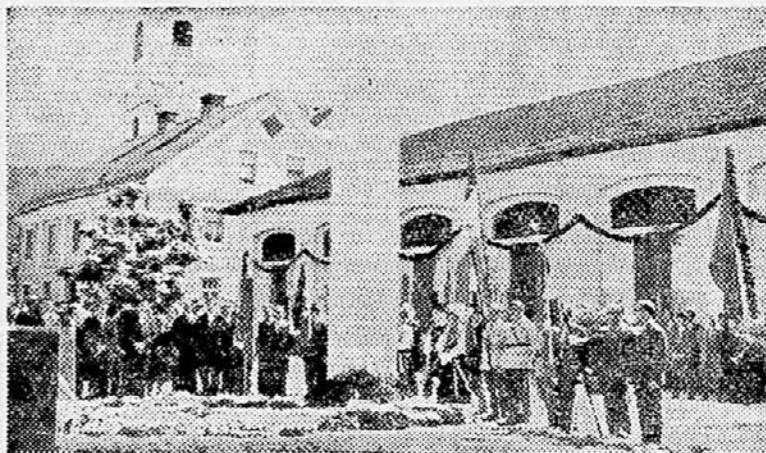
V zvezi z zaključkom poletne turistične sezone bodo s 1. oktobrom 1958 v celoti ali delno ukinjene nasled. avtobusne proge, ki jih vzdržuje naše podjetje:

1. proga **TRŽIČ—LJUBLJANA—POREČ**,
2. proga **LJUBLJANA—OPATIJA—CRIKVENICA**,
3. na progi **LJUBLJANA—KOPER—PIRAN** vožnje z odhodom iz Ljubljane ob 5. in 9. uri ter odhodom iz Pirana ob 11.30 in 19. uri.
4. na progi **LJUBLJANA—KRANJ—JEZERSKO** se ukinja poletni vozni red in uvaja zimski vozni red, in sicer: odhod iz Ljubljane ob delavnih ob 15.40, odhod z Jezerskega ob delavnih ob 5.45. Ob nedeljah in praznikih bo odhod iz Ljubljane ob 8. in 20. uri, z Jezerskega pa ob 5.45 in 18. uri.

Te spremembe so potrebne zaradi prenehanja poletne sezone in občutnega zmanjšanja števila potnikov ter ustrezajo vsakoletnim spremembam na teh progah v tem obdobju.

Cenjeno občinstvo prosimo, da te spremembe upošteva. 5951-R

ZA OBČINSKI PRAZNIK 4. OKTOBER 1958

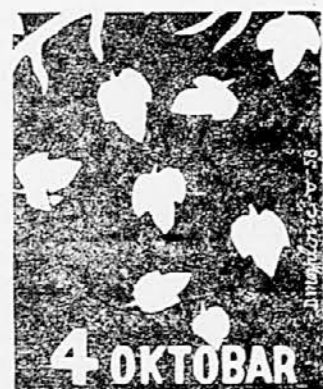
ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM NA PODROČJU OBČINE **CERKLJE na Gorenjskem** TER JIM ŽELIJO SE NADALJE MNOGO USPEHOV:

- OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
- OBČINSKI KOMITE ZKS
- OBČINSKI ODBOR SZDL
- OBČINSKI ODBOR ZB NOV
- OBČINSKI ODBOR RO
- OBČINSKI KOMITE LMS
- OBČINSKI ODBOR RK
- OBČINSKA GASILSKA ZVEZA
- CERKLJE na Gorenjskem

Kolektivni podjetij in združenj:

- KMETIJSKO POSESTVO Cerklje na Gorenjskem
- KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. Cerklje na Gorenjskem
- KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. BRNIKI pri Cerkljah, Gorenjsko
- KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. VELESOVO na Gorenjskem
- OBRTNO PODJETJE Cerklje na Gorenjskem
- UPRAVA DRŽAVNIH POSESTEV Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije — STRMOL Cerklje na Gorenjskem
- »REMONT« Cerklje na Gorenjskem

NE POZABITE!

4. OKTOBAR

V soboto, 4. oktobra bo žrebanje **JESENSKE LOTERIJE**

6059-R

- OGLAS
- v »SLOVENSKEM POROČEVALCU«
- GOTOV
- USPEHI

Fabrika zavrtnje žičane i gvozdene robe

„Petar Drapšin“

Novi Sad, Davida Rackovića 5

obvešča svoje poslovne prijatelje, da bo sprejemala specifikacije iz svoje proizvodnje za leto 1959 od 1. do 25. oktobra 1958. leta, neposredno v tovarni. — Specifikacije prav tako lahko pošijete po pošti. 6050-R

Vsem delovnim ljudem in prebivalcem na območju občine **KOČEVJE** čestitajo za občinski praznik

3. oktober 1958

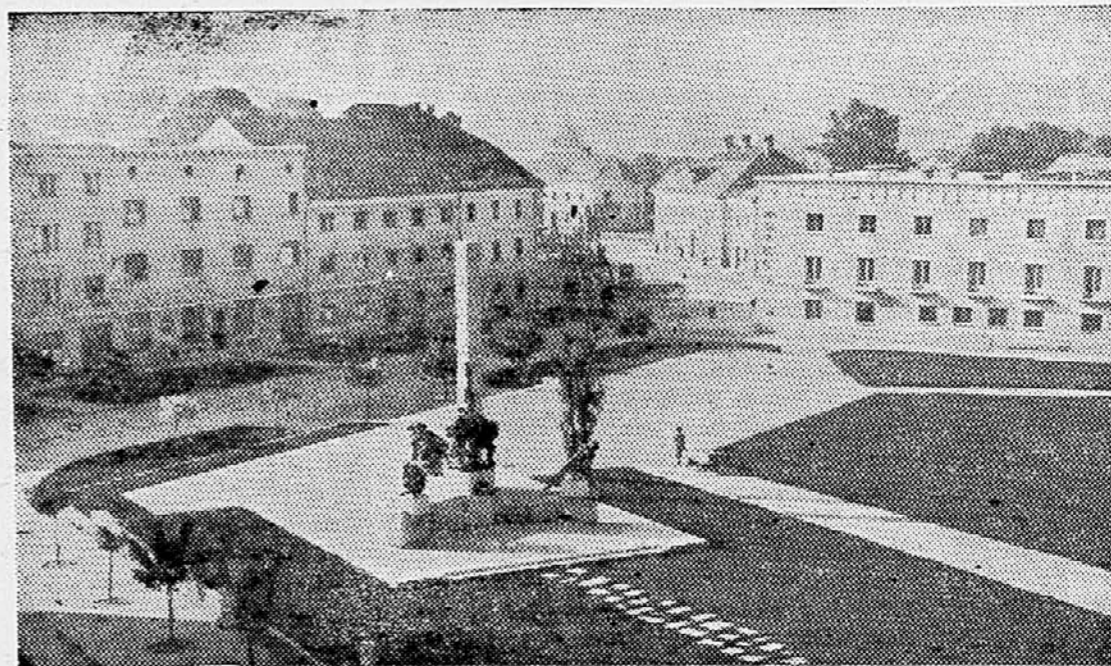
in jim želijo čimveč uspehov pri delu za gospodarski in kulturni dvig občine:

- OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
- OBČINSKI KOMITE ZKS
- OBČINSKI ODBOR SZDL
- OBČINSKI ODBOR ZB NOV
- OBČINSKI ODBOR ZRO

- OBČINSKI KOMITE ZVVI
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET
- OBČINSKI KOMITE LMS
- OBČINSKI ODBOR RK

KOČEVJE

Kolektivni industrijskih, obrtnih in ostalih podjetij:

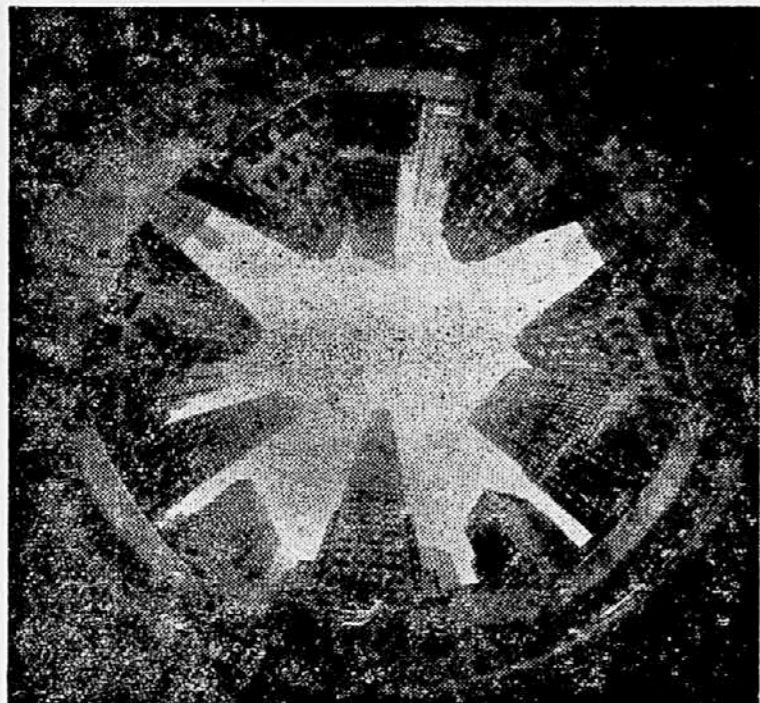

K čestitki se pridruži **»TEKSTILANA«** TOVARNA SUKNA KOČEVJE

- KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO — Kočevje
- ELEKTRO — Kočevje
- KEMICNA TOVARNA KOČEVJE — Kočevje
- KOMUNALNO PODJETJE — INSTALACIJE — Kočevje
- TRGOVSKO PODJETJE »PROMET« za nakup in zbiranje odpadkov, Kočevje
- SPLOŠNO KLEPARSTVO — Kočevje
- LJUDSKA RESTAVRACIJA — Kočevje

- HOTEL »PUGLED« s poslovalnico gostilna »PUGLED« in kavarno »ZVEZDA« — Kočevje
- RUDNIK RJAVEGA PREMOGA — Kočevje
- POSLOVNA ZVEZA ZA GOZDARSTVO IN KMETIJSTVO — Kočevje
- »MESNINA« — Kočevje
- TRGOPROMET s svojimi trgovinami — Kočevje

NIKAR NE RECITE, DA JE SVET PREMAJHEN!

Optik dr. Eugen Trachtman je izumil nov fotografski aparat, katerega zorno polje seže 200 stopinj v vertikalo in 420 stopinj v horizontalo. Prav ste prebrali 420 stopinj, zakaj, to je ravno napaka aparata, da njegovo polje presega zaključeni krog. Z malo pozornosti boste opazili, da sta dva nebotičnika na sliki zajeta dvakrat. — V pričakovanju, da bo dr. Trachtman popravil svoj aparat do natančne proporcije kroga, lahko že sedaj brez pridržka občudujemo šudovite možnosti, ki nam jih nudi to nadčloveško oko.

„Vzajemna pomoč“ v preračunavanju

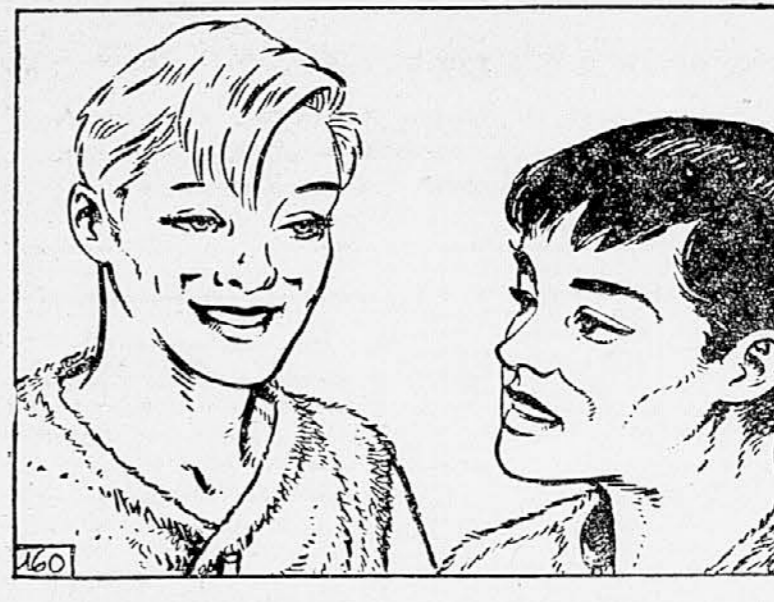
Pred 15 leti so v ZDA naredili prvi elektronski računski stroj ali »številčni integrator in avtomatično računalno«, kakor so ga takrat imenovali. Od tedaj je izdelava informacijskih strojev precej napredovala. Razen v ekonomiji, industriji in statistiki jih uporabljajo pri določanju hitrih rešitev v katerem koli problemu, ki obsega veliko število sprejemljiv — na primer v meteorologiji. Na novo so postavili, v mnogih deželah pa se pripravljajo posebne inštitute (v velikih raziskovalnih laboratorijih — kot na primer, Evropski laboratorij za jedrsko raziskavo — pa posebne računsko oddeleke), kjer rešujejo elektronski računski stroji mnogo zapletenih matematičnih operacij. Javni uradi in velike trdike — banke, zavarovalnice, trgovske družbe in podjetja — tekmujejo med seboj v čimboljše in čimhitrejšem reševanju problema, kako predelati velike količine podatkov in obvestil v določene podatke.

Zlasti ustanovitev Evropskega centra za jedrsko raziskavo v Ženevi je pokazala nujnost, da se ustanovijo takšni mednarodni računski laboratoriji.

Mednarodnega računskega centra v Rimu uradno ne bo toliko časa, dokler ne bo 10 držav podpisalo njegove ustanovitve. Njegovo organizacijo je temeljito proučil odbor strokovnjakov, ki ga je sestavila italijanska vlada pod predsedstvom prof. Severija. Začasni mednarodni računski center je pričel delati že v januarju 1967. Njegova poglavitna naloga je vzpostaviti omrežje »vzajemne pomoči« med ustanovami in posameznimi računskimi strokovnjaki v različnih deželah. Nadaljnja njegova naloga bo znanstveno in tehnično raziskovanje in izpopolnjevanje pri delu s stroji (metodologija in standardizacija), jamstvo zamenjave in formacij v mednarodnem merilu, pomoč pri pouku strokovnjakov in splošna pomoč deželam ter mednarodnim organizacijam, ki nimajo potrebne svojega kadra in opreme, ali

pa nimajo potrebnih izkušenj v montaži in ravnanju s stroji. Prav tako bo center tudi vez med uporabniki in konstruktorji teh računskih strojev.

Poudariti je treba, da center ni samo računsko ustanova in kot taka nekakšen tehnični sodelovni ustanovam v različnih deželah. Center v Rimu ima predvsem mednarodni pomen v sodelovanju in pomoči pri delu v posameznih deželah. Tako so že mnogi državni inštituti in posamezne privatne trdike obvestile Center o pripravljenosti, da bi sodelovale z njim. Center bo izdajal bilten s tekočo problematiko in informacijami, kakor tudi priročnikom, ki bodo po delu in značaju kakorkoli povezane z elektronskimi računskimi stroji. Razen tega bo organiziral Center mednarodne študijske skupine za obravnavo matematičnih in tehničnih problemov ter bo pospeševal šolanje strokovnjakov v sodelovanju s posameznimi univerzami in drugimi ustanovami.

160. Peter je gledal veliko koč in čez nekaj časa spregovoril: »Jim, splavajva do hišice in si jo ogledajva. Mogoče nama stari bober ne bo zameril.« »Poizkusiva!« je privolil Jim. »Če jo vanjo lahko splezava, saj ima pod vodo kar dva vhoda. Samo hojimo se, da sta preozka in da bova obtičala nekje na sredini.« Peter je priganjal:

NA URADNEM POTOVANJU

— Vprašaj me, kako gre kupčija, da bom mogel vnesti račun v stroškovnik kot reprezentančni izdatek!

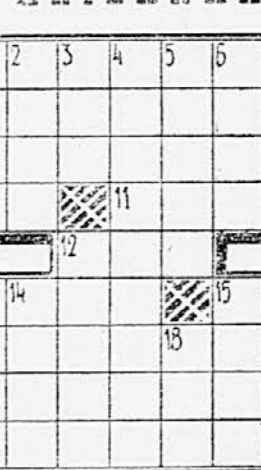
ŠAH

A. W. MONGREDIEN
»L'Echiquier« 1937

Mat v 3 potezah
BELL: Kh5, Dd7, Lg7. Set. d5, f5.
CRNI: Ke1 (1 figura)

KRIZANKA

VODORAVNO: 1. podmorski izstrelak, 8. zlatina živega srebra s kovino, 9. modrina, 10. naš tednik za razvedrilo, 11. sunek, napad, 12. celotna, neokrnjena, 13. job, tanzanje, 15. visoka igralna karta, 17. pripadnica nemadskega azijskega plemena, 19. obljubljeni, 20. znamenit starogrški zgodovinar.

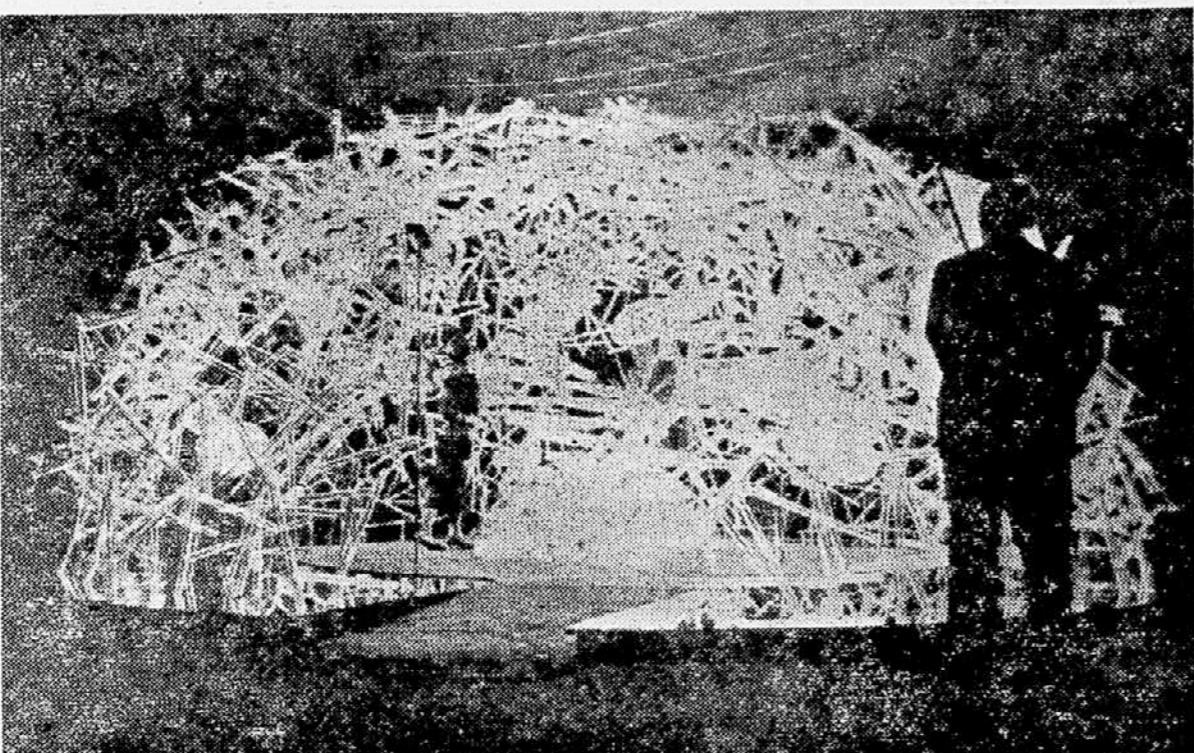
NAVPIČNO: 1. ženin ali možev oče, 2. dočista izmit, 3. nekdanji poljski veleposestnik, 4. udarjati ob breg, 5. zaščita (Zevsov ščit v grški mitologiji), 6. žensko ime, 7. arabsko mesko ime, 12. del tkalskega stroja, 13. cent, 14. nedotakljiva, prepovedana reč pri primitivnih ljudstvih, 15. uradni spisi, 16. del imena egiptovskega pristanišča (Port), 18. z veseljem.

REŠITEV ZLOGOVNE KRIZANKE
VODORAVNO: 1. Norvežani, -ma 4. loža, 5. kovanje, 6. prihod, 7. jase, -sen, 9. neumnica.

Podzemeljska jama izvor hrane

Na severu otoka Borneo je v bližini mesta Saravak velika kraška jama, ki obsega nad deset hektarov površine. Domačini jo dobro poznajo in cenijo, saj je votlina odlično lovišče in skladišče sveže divjačine. Jama je prepolna raznih ptic od lastovk, katerih sluzasta gnezda pobirajo in uživajo ali izvažajo za drag denar, pa do divjih rac in neštetiht močvirnikov. Raziskovalci so izračunali, da živi v tej jami nad tri milijone ptic, okoli 300.000 netopirjev, po večini velikih letelcih psov in roji velikih kobilic, ki jih domačini pražijo na olju. Zaloge bogate vošline nikakor ne presihajo, čeprav jih ljudje pridno izkoriščajo. Jama je le delno pokrita, v sredini pa ima velik ribnik, v katerem živijo okusne ribe.

ČLOVEŠKA CELICA ZA 40 OSEB

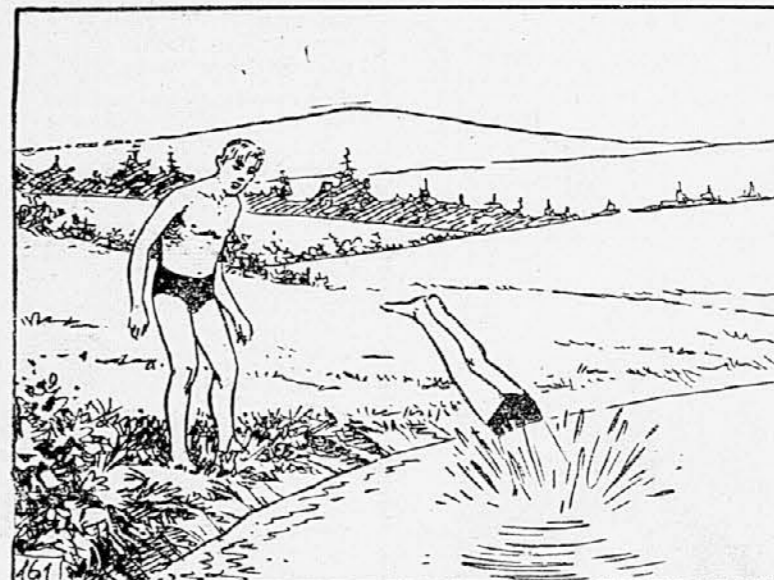
Ameriški smisel za nazorno prikazovanje je pred kratkim prišel presenetljivo do izraza. 20 tisoč zdravnikov, ki so prišli na IX. kongres ameriškega zdravniškega združenja (American Medical Association) s 16.000 bolničarkami, neznanim številom asistentov, tajnikov in žena, so bili kaj presenečeni, ko so zagledali na razstavi v okviru tega kongresa to-le čudno plastično kletko v obliki polkrogle. Gre za ogromni model človeške stanice, ki je v njem dovolj prostora za 40 udeležencev kongresa. Najbolj znani specialisti za rak so se dolgo mučili, dokler niso ugotovili, da predstavlja ta čudna kroglja glavni predmet njihovih raziskav.

Pilotiranje helikopterja s tal

Neka tovarna letal in helikopterjev v ZDA je začela izdelovati posebne vrvi, s katerimi se mogoče pilotirati helikopter s tal, podobno kot to delajo otroci s papirnatimi zmajji. Vrv je dolga okoli 15 metrov in ima elektronske aparate, ki omogočajo človeku na tleh, da vodi helikopter v zraku.

Drobiž

Eleonora Roosevelt je prišla pred dnevi v Moskvo kot vodja ameriške delegacije Društva za združene narode. V Londonu grozi nevarnost, da bo nehala oskrba z bencinom in gorivom zaradi stavke 120 voznikov petrolejske družbe Shell. Protestirajo proti zavračanju razgovorov glede zvišanja plač. Največji plavalni bazen Evrope bodo zgradili v Moskvi blizu Kremija. Premer bazena bo 130 m. Pokrival bo 13.000 m² površine. Dnevni obisk je preračunan na 35.000 obiskovalcev. Dawn Adams, angleška filmska igralka, je pred dnevi preklicala govornico, da se bo ločila od svojega moža princa Vittoria Massina. Pred poletom v London je izjavila, da je ta vest le izmišljotina italijanskih novinarjev. Ameriški turisti so prinesli zadnje leto več dolarjev v Anglijo, kot je znašala vrednost britanskega izvoza škotskega viskija ali osebnih avtomobilov v ZDA.

161. »Kar poizkusiva, saj nisva tako debela. Če bo obtičal, te bom že kako spravil naprej.« »Prav, kar skoči!« je zaklical Jim in že se je na glavo pognal v vodo. Prijatelja sta pod vodo priplavala do bobrove koč. Oprlela sta se pozevnih stopnic iz vej. Peter se je zagledal v šestdeset centimetrov široko odprtino v podu.

162. Ze mu je zmanjkovalo zraka in zato ni utegnih razmišljati, ali se odprtina zožuje ali širi. Strah mu je preganjal tudi misel, da plava za njim Jim in da mu bo v primeru nesreče gotovo pomagal. S kreplikami zamahi se je pognal kvišku in hitro kot bober švignil v odprtino. Bila je ravno dovolj široka zanj.

Nikar ne dovolite, da bi vas zavohali. Vaša naloga je, da prizadenete sovražniku kar največ izgub, a da vas pri tem ne odkrije in ne napade.

Ko se je admiral poslavljaj, je igrala godba. »Oh, mimogrede,« je rekel, ko se je že obrnil, da bi se vrnil na obrežje, »kmalu bosta prišla semkaj dva vaša stara prijatelja. Kapitan Blunt bo načelnik mojega štaba, čez dva tedna pa bo prispela semkaj tudi Nerka iz Mare Islanda. Njen kapitan, Kane, je vaš prijatelj?«

»Da, sir,« sem rekel. To je bila v resnici dobra novica. Stockerja Kana ne bom mogel videti, zakaj njegova podmornica bo odplula na bojno patroljo daleč pred Walrusovo vrnitvijo v Pearl Harbor. Blunt pa nas bo gotovo pozdravil ob zaključku prve bojne patrolje. »Gledal bom, da se bomo srečali, admiral,« sem rekel. »Lepo jih pozdravite.« Stopil je dol po mostičku in salutiral zastavi, jaz pa sem mu odzdravil. Ko je sestopil z mostu, se je obrnil.

»Dober lov, Rich,« je zaklical. »Lovska sezona na opice se začenja.«

Nekakšen šaljtvec je napisal listino, ki jo je admiral v šali imenoval lovsko dovoljenje. En izvod te listine je ležal na moji mizi pod krovom.

Mostiček so potegnili od ladje. Pomahal sem Jimu, ki je bil na mostu, in poslušal naraščajoče hrumenje naših motorjev, ki so pričeli prenašati svojo moč na vijake. Počasi smo se odlepili od obrežja s krmo naprej in še zadnjič sem pomahal admiralu in njegovemu štabu. Godba je igrala vse dotlej, dokler je nismo izgubili iz vida.

SEDMO POGLAVJE

Prva noč na morju nas je razločno posvarila, da ta izlet ne bo le ponovitev potovanja od Balboa do Pearla. Pravkar sem bil napisal nočna povelja in spustil sem se v kabino, da bi zaspal za dve uri, ker bom potem zamenjal na straži Jima, kakor je določal naš dogovor o izmeničnem stražarjenju. Vrh-

nja oblačila sem imel še na sebi in niti čevljev še nisem utegnili odvreči, ko me je skozi vrata dosegel oddaljeni klic.

»Kapitan na most!« Siloma sem se zbudil in si še nisem bil na jasem, ali sem ga res slišal ali ne. Po hodniku, ki je vodil do kontrolnega oddelka, so se oglašili prihajajoči koraki in nato je Lobo Smith, dežurni kurir pri straži, pomohl štirioglasto glavo skozi zaveso, ki sem jo potegnili čez vhod.

»Kapitan, zbudite se!« je vpil. »Kapitan na most!« Skočil sem s koje, zdrvel mimo Smitha in skozi hodnik v kontrolni oddelek, splezal po lestvi in čez nekaj sekund dosegel most.

»Kaj je?« Jim je bil že tu; stal je poleg Hugh Adamsa.

»Tamle je neka ladja, kapitan,« je rekel Hugh in kazal čez naš levi bok.

Bila je lepljiva, temna noč. Le s težavo sem razločil senčna obrisa Hugh in Jima. Z daljnogledom nisem videl ničesar.

»Kakšna ladja, Hugh?« »Ne bi mogel povedati, sir — nizka — precej majčkena, se mi zdi, in ne predaleč proč.«

»Tudi jaz sem jo gledal skoraj celo minuto,« je rekel Jim. »Tako nekako.«

»Ali bi mi lahko povedali, kam je plula?« sem vprašal.

»Ne, sir,« sta odgovorila oba hkrati. »Zdelo se mi je, da gre precej vzporedno z nami,« je dodal Jim.

Nagnil sem se nad vrata. Zaklical sem: »Opazovalni stolp. Recite mr. Freemanu, naj pride k vratom.«

»Ne spominjam se, da bi operacijsko povelje omenjalo v tem območju kakšne prijateljske ladje,« sem zamrmral. »Če bi bilo tako, bi nas najbrž obvestili o tem.«

»Ali meniš, da bi utegnili biti kak Jap?« je vskočil Jim.

»Težko je reči.« Vzdignil sem daljnogled in vnovič preiskoval levo stran obzorja. Videti ni bilo ničesar.

»Ali radar ne deluje pravilno, ali pa je predaleč proč,« sem ugibal in še vedno poskušal uzreti ladjo.

»Ali jo še vedno vidite?« sem vprašal.

»Zdajle ne,« je pričel Jim.

»Tamle je,« naju je prekinil Hugh. »Leži pred nami.«

»Prav nič pametno ni, da mu nasčeljamo bok. Zasukajte krmo proti njemu, Hugh,« sem ukazal.

Walrus se je obračal na desno, dokler ni bila naša krma namerjena proti tuji ladji.

Dave Freeman je stal pred odprtino vrat, ki so vodila na most. »Ali ste me klicali, sir?«

»Da, Dave. Raztrgajte ovoj na operacijskem povelju in preštudirajte tudi zadnja poročila. Poglejte, če piše v njih kaj o kakšnih prijateljskih ladjah v vodah severozahodno od Oahuja. Zdi se mi, da smo zdaj nekaj več kot sto milj oddaljeni od njega. Če ne najdete ničesar, napišite ComSubPacu sporočilo, da smo tukaj stopili v stik z neznano ladjo. Rubinoofski naj vam da koordinate našega sedanjega položaja.«

»Da, sir.« Izginil je.

Oči so se mi nekoliko bolj navadile na temo in zdaj sem videl obzorje. Jima in Hugh Adamsa sem že bolj razločil, ladje pa še vedno nisem videl.

Jim je spregovoril: »Kapitan, zdajle morda bežimo proč od njega. Če je Jap — to bi bila podmornica, kajne? Ali ne bi mogla biti to ena izmed tistih, ki še vedno patrolirajo po bitki pri Midwayu?«

»Utegnila bi biti,« sem rekel. »A to bi bila presneto dolga patrolja.« Potem sem rekel Adamsu: »Hugh, vključite še dva stroja in zmanjšajte hitrost na tretjino. Nočem, da bi zbežali predaleč od njega, stroji pa naj bodo pripravljeni kljub temu.«

Adams se je brez odgovora nagnil nad vrata. Ukazal je: »Zavzonite vsem štirim velikim strojem. Vsi naprej z eno tretjino.«